

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi extinsă)

29 iunie 2018 *

„Funcție publică – Agenți contractuali – Articolul 24 din statut – Cerere de asistență – Articolul 12a din statut – Hărțuire morală – Comitetul consultativ privind hărțuirea și prevenirea sa la locul de muncă – Decizie de respingere a cererii de asistență – Dreptul de a fi ascultat – Principiul contradictorialității – Refuzul comunicării avizului comitetului consultativ și a proceselor-verbale de audiere a martorilor – Durata procedurii administrative – Termen rezonabil”

În cauza T-218/17,

HF, fost agent contractual auxiliar al Parlamentului European, reprezentată de A. Tymen, avocat,

reclamantă,

împotriva

Parlamentului European, reprezentat de E. Taneva și de M. Ecker, în calitate de agenți,

pârât,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE care urmărește, pe de o parte, anularea deciziei Parlamentului European din 3 iunie 2016, prin care autoritatea abilitată să încheie contractele de angajare din cadrul acestei instituții a respins cererea de asistență formulată de reclamantă la 11 decembrie 2014, și, pe de altă parte, repararea prejudiciului pe care ea susține că l-ar fi suferit în urma nelegalităților săvârșite de autoritatea respectivă cu ocazia soluționării cererii de asistență în cauză,

TRIBUNALUL (Camera întâi extinsă),

compus din doamna I. Pelikánová, președinte, domnii V. Valančius, P. Nihoul, J. Svenningsen (raportor) și U. Öberg, judecători,

grefier: M. Marescaux, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 23 februarie 2018,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Reclamanta, HF, a fost angajată de autoritatea abilitată să încheie contractele de muncă din cadrul Parlamentului European (denumită în continuare „AAIC”) prin contracte succesive încheiate pentru perioadele 6 ianuarie-14 februarie 2003, 15 februarie-31 martie 2003, 1 aprilie-30 iunie 2003 și 1 iulie-31 iulie 2003, în calitate de agent auxiliar, categorie de posturi care era prevăzută în Regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii Europene, în versiunea anterioară datei de 1 mai 2004. Reclamanta era repartizată la divizia „Audiovizual”, devenită în prezent o unitate (denumită în continuare „unitatea de audiovizual”) a Direcției media din cadrul Direcției Generale (DG) „Informații și relații publice”, devenită Direcția Generală (DG) „Comunicare”. Aceasta exercita funcția de asistent categoria B grupa V clasa 3 în cadrul direcției respective.
- 2 Ea a fost angajată ulterior, în perioada 1 august 2003-31 martie 2005, de o societate cu sediul în Franța și prestator de servicii al Parlamentului, în calitate de administrator de producție, pentru a răspunde unei creșteri a activității legate de producția unității de audiovizual.
- 3 Reclamanta a fost angajată din nou de AAIC, de această dată în calitate de agent contractual repartizat la unitatea de audiovizual de la 1 aprilie 2005 la 31 ianuarie 2006, apoi în calitate de agent temporar repartizat la aceeași unitate, de la 1 februarie 2006 la 31 ianuarie 2012.
- 4 De la 1 februarie 2012 la 31 mai 2015, aceasta a rămas angajată în calitate de agent contractual auxiliar repartizat la unitatea de audiovizual prin contracte pe perioadă determinată succesive.
- 5 Începând cu data de 26 septembrie 2014, reclamanta s-a aflat în concediu medical și, de atunci, nu și-a reluat activitatea profesională în cadrul Parlamentului.
- 6 Prin scrisoarea din 11 decembrie 2014, adresată secretarului general al Parlamentului (denumit în continuare „secretarul general”) și, în copie, președintelui comitetului consultativ privind hărțuirea și prevenirea sa la locul de muncă (denumit în continuare „comitetul consultativ”), precum și președintelui Parlamentului și directorului general al DG „Personal” din cadrul Secretariatului General al Parlamentului (denumit în continuare „directorul general de personal”), reclamanta a formulat, în temeiul articolului 90 alineatul (1) din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”), o cerere de asistență, în sensul articolului 24 din statut (denumită în continuare „cererea de asistență”), articolele respective fiind aplicabile prin analogie agenților contractuali, în conformitate cu articolul 92 și, respectiv, cu articolul 117 din Regimul aplicabil celorlalți agenți ai Uniunii Europene.
- 7 În susținerea cererii de asistență, reclamanta a arătat că este victima unei hărțuiri morale din partea șefului unității de audiovizual, hărțuirea respectivă materializându-se prin comportamente, cuvinte și înscrisuri ale acestuia din urmă, în special în cadrul reuniunilor serviciului. Ea a solicitat să fie adoptate măsuri urgente pentru a o proteja imediat de presupusul autor al hărțuirii și să fie deschisă o anchetă administrativă de către AAIC pentru stabilirea situației de fapt reale.
- 8 Prin scrisoarea din 13 ianuarie 2015, șeful unității „Resurse umane” (denumită în continuare „unitatea de resurse umane”) din cadrul Direcției de resurse a DG „Personal”, M. R. N., de altfel președintele comitetului consultativ, a confirmat primirea cererii de asistență a reclamantei și a informat-o că această cerere va fi transmisă directorului general de personal care se va pronunța asupra ei în calitatea lui de AAIC, în termen de patru luni, la expirarea căruia, dacă este cazul, se va putea considera că a intervenit o decizie implicită de respingere a acestei cereri și va putea face ulterior obiectul unei reclamații, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut.

- 9 Prin scrisoarea din 23 ianuarie 2015, avocatul reclamantei i-a adus la cunoștință directorului general de personal, printre altele, că șeful unității de audiovizual a fost informat cu privire la introducerea cererii de asistență și despre deschiderea unei anchete administrative de către AAIC. Astfel, această informare ar fi fost consemnată în procesul-verbal al unei reuniuni a unității de audiovizual, contribuind la difuzarea anumitor informații confidențiale nu numai colegilor reclamantei, ci și anumitor persoane din afara instituției. Cu ocazia reuniunii respective, șeful de unitate ar fi anunțat totodată că reclamanta nu va mai reveni la unitatea de audiovizual și că, în consecință, trebuia avută în vedere o restructurare a părții din unitatea de audiovizual denumite „Newsdesk Hotline” (denumită în continuare „Newsdesk Hotline”), care era coordonată de aceasta.
- 10 Prin e-mailul din 26 ianuarie 2015, un agent al unității „Recrutarea agenților contractuali și a asistenților parlamentari acreditați” din cadrul Direcției „Dezvoltarea resurselor umane” a DG „Personal” i-a transmis reclamantei o „notă de confirmare a schimbării serviciului [său] începând cu data de 21 [ianuarie] 2015”. Această notă, datată tot 26 ianuarie 2015, arăta că reclamanta urma să fie repartizată, cu efect retroactiv de la 21 ianuarie 2015, la unitatea de program de vizite al Uniunii Europene (denumită în continuare „unitatea de program de vizite”) a Direcției pentru relații cu cetățenii din cadrul DG „Comunicare” și că, în afara acestei schimbări a repartizării, nu era adusă nicio altă modificare contractului său de muncă.
- 11 Prin scrisoarea din 4 februarie 2015 (denumită în continuare „decizia din 4 februarie 2015”), directorul general de personal a răspuns la scrisoarea avocatului reclamantei din 23 ianuarie 2015 și a arătat că a fost adoptată în favoarea reclamantei o măsură de îndepărtare a șefului unității de audiovizual și ea consta în repartizarea reclamantei la unitatea de program de vizite. În ceea ce privește informațiile subliniate de șeful unității de audiovizual în cadrul reuniunii acestei unități, reclamantei i s-a indicat că informațiile menționate „trebui[au] interpretate în contextul măsurii de îndepărtare luate în favoarea [sa], iar nu ca intimidări destinate celorlalți membri ai unității sale [și] cu atât mai puțin ca o nouă dovadă d[e] hărțuire față de [ea]”. Pe de altă parte, directorul general de personal o informa pe reclamantă că, în urma unei examinări detaliate a dosarului său și ca răspuns la cererea sa de deschidere a unei anchete administrative, a decis să transmită acest dosar comitetului consultativ, al cărui președinte o va ține la curent în legătură cu orice modificare ulterioară. Directorul general de personal a considerat că, în acest fel, răspunsese la cererea de asistență și că aceasta determina, în domeniul său de competență, „închiderea dosar[ului]” reclamantei.
- 12 Prin scrisoarea din 12 februarie 2015, avocatul reclamantei, pe de o parte, a solicitat directorului general de personal să explice domeniul de aplicare al măsurii pe care o anunțate în decizia sa din 4 februarie 2015 și mai ales să indice dacă măsura de îndepărtare a reclamantei fusese adoptată cu titlu temporar. Pe de altă parte, acesta i-a amintit că, potrivit normelor interne referitoare la comitetul consultativ privind hărțuirea și prevenirea ei la locul de muncă (denumite în continuare „normele interne în materie de hărțuire”), în special articolele 14 și 15 din acestea, nu revenea comitetului consultativ sarcina de a se pronunța asupra unei cereri de asistență. Astfel, el avea doar obligația de a transmite un raport confidențial secretarului general căruia îi revenea în orice caz sarcina de a lua măsuri în temeiul articolului 16 din aceste norme interne. Reclamanta considera astfel că directorul general de personal rămânea persoana abilitată să se pronunțe asupra cererii sale de asistență în calitate de AAIC, iar nu comitetul consultativ.
- 13 Prin scrisoarea din 4 martie 2015, directorul general de personal și-a reiterat punctul de vedere potrivit căruia, prin decizia sa de a transmite cererea de asistență comitetului consultativ, a „închis dosarul respectiv în ceea ce priv[ea] domeniul [s]ău de competențe” și potrivit căruia, chiar dacă biroul Parlamentului îi încredinșase competențele AAIC pentru a se pronunța asupra cererilor de asistență formulate în temeiul articolului 24 din statut, totuși el nu putea ignora normele interne în materie de hărțuire, care încredințau exclusiv secretarului general preocuparea de a acționa în fața unei eventuale situații de hărțuire persistente. Pe de altă parte, el arăta că măsura de schimbare a reclamantei de la unitatea de audiovizual la unitatea de program de vizite a fost efectuată atât la cererea persoanei

interesate, formulată în cererea de asistență, cât și „în interesul serviciului pentru a răspunde nevoilor în creștere în cadrul [unității de program de vizite]” și că această nouă repartizare trebuia menținută până la expirarea contractului său.

- 14 Prin e-mailul din 17 martie 2015, reclamanta a fost convocată de comitetul consultativ pentru a fi audiată de acesta la 25 martie 2015.
- 15 Prin scrisoarea din 24 aprilie 2015, reclamanta a introdus, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut, o reclamație, în primul rând, împotriva deciziei de schimbare a repartizării, întrucât, prin această decizie, AAIC i-ar fi schimbat repartizarea în mod permanent, iar nu cu titlu temporar, la unitatea de program de vizite, în al doilea rând, împotriva deciziei din 4 februarie 2015, prin care directorul general de personal s-ar fi pronunțat cu privire la cererea de asistență, considerând finalizarea cauzei „în domeniul său de competențe” și, în al treilea rând, împotriva unei decizii, care ar fi intervenit la 11 aprilie 2015, prin care AAIC ar fi respins în mod implicit cererea de asistență.
- 16 Prin decizia din 28 mai 2015 (denumită în continuare „decizia de neprelungire”), luată ca răspuns la o cerere de reînnoire a contractului său formulată de reclamantă la 22 mai 2015, AAIC a decis să nu reînnoiască respectivul contract, întrucât, în cadrul unității de program de vizite unde a fost repartizată, nu mai era nevoie de consolidare.
- 17 Prin scrisoarea din 20 august 2015, secretarul general a decis, în calitate sa de AAIC, să admită în parte reclamația introdusă de reclamantă la 24 aprilie 2015 (denumită în continuare „decizia din 20 august 2015”). În ceea ce privește schimbarea repartizării reclamantei la unitatea de program de vizite, secretarul general a reamintit că această schimbare a repartizării avea în mod necesar un caracter provizoriu și trebuia menținută pe toată perioada anchetei administrative, care era încă în curs de desfășurare, și a respins în esență argumentele prezentate de reclamantă împotriva temeiniciei sau a modalităților de aplicare a măsurii de schimbare a afectării.
- 18 În schimb, prin decizia din 20 august 2015, secretarul general a decis să modifice decizia din 4 februarie 2015 în sensul că, în aceasta, directorul general de personal a considerat în mod eronat că AAIC finalizase procedura aferentă cererii de asistență. În această privință, el preciza că cererea respectivă de asistență urma să conducă ulterior la o decizie definitivă a directorului general de personal și că, în consecință, contrar celor pretinse de reclamantă, nu a intervenit nicio decizie implicită de respingere a cererii de asistență, astfel încât reclamația era inadmisibilă cu privire la acest aspect.
- 19 Prin cererea introductivă primită la grefa Tribunalului Funcției Publice a Uniunii Europene la 17 noiembrie 2015, reclamanta a introdus, în temeiul articolului 270 TFUE, o acțiune înregistrată inițial cu numărul F-142/15, prin care a solicitat în special anularea deciziei intervenite, în opinia sa, în mod implicit la 11 aprilie 2015, prin care AAIC ar fi respins cererea sa de asistență, precum și anularea deciziei din 20 august 2015 privind respingerea reclamației din 24 aprilie 2015.
- 20 Prin scrisoarea din 8 decembrie 2015, directorul general de personal a informat-o pe reclamantă cu privire la intenția sa de a considera cererea de asistență a acesteia ca nefondată, în special în urma audierii de către comitetul consultativ a șefului unității de audiovizual și a altor 14 funcționari și agenți ai unității respective. El îi solicita reclamantei, în conformitate cu articolul 41 alineatul (2) litera (a) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, să își prezinte observațiile cu privire la intenția sa de a declara cererea ei de asistență ca fiind nefondată și îi solicita să o facă, la alegere, fie în cadrul unei întâlniri, fie în scris. Reclamantei i s-a acordat un termen, care a expirat la 20 decembrie 2015, pentru a comunica directorului general de personal intenția sa în această privință.

- 21 Prin scrisoarea din 17 decembrie 2015, avocatul reclamantei l-a informat pe directorul general de personal că aceasta va depune observații în scris. Totuși, invocând în această privință Hotărârea din 23 septembrie 2015, Cerafogli/BCE (T-114/13 P, EU:T:2015:678), el solicita comunicarea raportului, în opinia sa, „de anchetă”, întocmit de comitetul consultativ, solicitare reiterată prin scrisoarea din 5 februarie 2016.
- 22 Prin scrisoarea din 9 februarie 2016, directorul general de personal i-a acordat reclamantei un termen care a expirat la 1 aprilie 2016 pentru a-și depune observațiile scrise în ceea ce privește intenția sa de a respinge cererea de asistență. Pe de altă parte, acesta i-a indicat că comitetul consultativ îi adresase doar un aviz prin care s-a constatat inexistența unei hărțuiri morale în cazul reclamantei. În această privință, a fost normal că comitetul consultativ nu i-a comunicat un raport, astfel cum se prevede la articolul 14 din normele interne în materie de hărțuire, întrucât un asemenea raport este întocmit de comitetul consultativ doar în cazurile în care comitetul respectiv constată existența unei hărțuiri morale.
- 23 Prin cererea introductivă primită la grefa Tribunalului Funcției Publice la 14 martie 2016, reclamanta a introdus o acțiune, înregistrată inițial cu numărul F-14/16, prin care solicită în special anularea deciziei de neprelungire.
- 24 La 1 aprilie 2016, reclamanta a depus observații scrise referitoare la scrisorile directorului general de personal din 8 decembrie 2015 și din 9 februarie 2016. În cuprinsul lor, reiterând faptul că comportamentul șefului unității de audiovizual față de ea constituia o hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut, reclamanta a contestat îndeosebi afirmația directorului general de personal potrivit căreia comitetul consultativ nu ar fi întocmit un raport în sensul articolului 14 din normele interne în materie de hărțuire, ci ar fi emis doar un aviz. În această privință, ea a susținut că refuzul directorului general de personal de a-i comunica integral concluziile comitetului consultativ nu îi respecta dreptul la apărare și priva de orice efect util observațiile pe care le-a prezentat.
- 25 Prin decizia din 3 iunie 2016, directorul general de personal, care acționează în calitate de AAIC, a respins cererea de asistență (denumită în continuare „decizia atacată”). În decizie, acesta a indicat, printre altele, că reclamanta a fost informată, în mod complet și detaliat, cu privire la motivele pentru care urmarea, la 8 decembrie 2015, să respingă cererea de asistență. Totuși, acesta a reamintit că examinarea cererii de asistență ținea doar de competența sa și că, în această privință, comitetul consultativ nu avea nicio putere decizională. Or, în opinia sa, reclamanta nu avea niciun drept subiectiv să i se comunice vreun raport de anchetă, vreun aviz sau procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ.
- 26 În ceea ce privește neregularitățile procedurale invocate de reclamantă, directorul general de personal a considerat în special că, transmitând o copie a cererii de asistență președintelui comitetului consultativ, reclamanta nu sesizase în mod oficial acest comitet consultativ cu o plângere în sensul normelor interne în materie de hărțuire.
- 27 Pe fond, directorul general de personal a menținut analiza pe care o efectuase în scrisoarea din 8 decembrie 2015 și, în consecință, a decis să nu recunoască faptul că situația descrisă de reclamantă intra în domeniul de aplicare al noțiunii de hărțuire morală, în sensul articolului 12a din statut.
- 28 În temeiul articolului 3 din Regulamentul (UE, Euratom) 2016/1192 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 iulie 2016 privind transferul către Tribunal al competenței de a se pronunța în primă instanță asupra litigiilor dintre Uniunea Europeană și agenții acesteia (JO 2016, L 200, p. 137), cauzele F-142/15 și F-14/16 au fost transferate Tribunalului în starea de judecată în care se aflau la data de 31 august 2016. Ele au fost înregistrate cu numerele T-570/16 și, respectiv, T-584/16 și atribuite apoi Camerei întâi a Tribunalului.

- 29 La 6 septembrie 2016, reclamanta a introdus, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut, o reclamație împotriva deciziei atacate. În susținerea acestei reclamații, ea a invocat încălcarea dreptului la apărare, a articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, a dreptului de a fi ascultat și a principiului contradictorialității, precum și neregularități în procedura urmată de comitetul consultativ, erori vădite de apreciere, încălcarea articolelor 12a și 24 din statut și încălcarea obligației de asistență și a obligației de solitudine.
- 30 Prin decizia din 4 ianuarie 2017, secretarul general, în calitate sa de AAIC, a respins reclamația sus-menționată (denumită în continuare „decizia de respingere a reclamației”).
- 31 În ceea ce privește critica reclamantei referitoare la necomunicarea de către AAIC a raportului întocmit de comitetul consultativ și a proceselor-verbale de audiere a martorilor, secretarul general a considerat în special că, având în vedere jurisprudența întemeiată pe Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia (F-46/11, EU:F:2013:115), și Hotărârea din 23 septembrie 2015, Cerafogli/BCE (T-114/13 P, EU:T:2015:678), AAIC nu avea obligația de a transmite aceste documente reclamantei, în special având în vedere că, în cadrul Parlamentului, comitetul consultativ trebuia să lucreze în cea mai mare confidențialitate și că lucrările erau secrete. Or, dată fiind necesitatea de a asigura libertatea de exprimare a tuturor părților interesate, în special a martorilor, nu ar fi fost posibil ca AAIC să trimită aceste documente reclamantei.
- 32 Secretarul general a subliniat de asemenea că membrii comitetului consultativ nu făceau parte, în temeiul funcțiilor lor, din administrația Parlamentului și că nu exista nicio legătură ierarhică de subordonare între acești membri și martorii care au fost audiați de comitetul consultativ. În legătură cu cei doi martori a căror audiere ar fi dorit-o reclamanta, secretarul general a afirmat că ei au refuzat să depună mărturie. În ceea ce privește audierea celor doi medici solicitată de reclamantă, acesta a insistat asupra faptului că ei nu au asistat niciodată la cele petrecute între reclamantă și pretinsul autor al hărțuirii și că, prin urmare, mărturia lor nu este relevantă.
- 33 În sfârșit, referitor la existența, în speță, a unui caz de hărțuire morală în sensul articolului 12a alineatul (3) din statut, secretarul general a admis că elementele invocate de reclamantă sunt de natură să constituie acte intenționate și repetate în sensul dispoziției respective. Cu toate acestea, Tribunalul a statuat după cum urmează:

„[T]rebuie avut în vedere că pretinsul autor al hărțuirii [este] superiorul ierarhic al [reclamantei]. Or, ține de natura atribuțiilor unui șef de unitate să amintească colaboratorilor săi că trebuie să se conformeze instrucțiunilor sale, să contribuie la buna colaborare între colegi, să împărtășească în mod adecvat informațiile utile la locul de muncă sau să dea explicații atunci când au lipsit de la ședințe. Astfel, în general, faptele invocate de [reclamantă] nu par să constituie o conduită abuzivă din partea unui șef de unitate față de un subordonat. Din faptele respective reiese mai degrabă că șeful de unitate a considerat că poziția sa de lider era contestată, ceea ce a generat tensiuni în condițiile în care era necesar să se intervină pentru îmbunătățirea funcționării serviciului. Presupusa denigrare a [reclamantei] în fața colegilor săi fără posibilitatea de a se apăra a avut loc tocmai cu ocazia reuniunilor care aveau drept scop discutarea deficiențelor serviciului. Afirmările atribuite pretinsului autor al hărțuirii, deși regretabile, trebuie astfel să fie raportate la acest context caracterizat prin tensiuni și disfuncții [...]”

Procedura și concluziile părților

- 34 Prin cererea introductivă primită la grefa Tribunalului la 12 aprilie 2017, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 35 Prin Hotărârile din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul (T-584/16, EU:T:2017:282) și HF/Parlamentul (T-570/16, EU:T:2017:283), Tribunalul a respins acțiunile introduse anterior de reclamantă.

- 36 Prin scrisoarea grefei din 1 septembrie 2017, Parlamentul a fost invitat, cu titlu de măsură de organizare a procedurii, să prezinte Tribunalului raportul sau, după caz, concluziile pe care comitetul consultativ le-a transmis către AAIC, fără a se aduce atingere dispozițiilor articolului 92 alineatul (3) și ale articolului 103 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.
- 37 Prin scrisoarea din 12 septembrie 2017, Parlamentul a explicat că deliberările comitetului consultativ sunt secrete și că numele martorilor audiați de acest comitet trebuie să rămână confidențiale. Prin urmare, a solicitat ca avizul comitetului consultativ să fie considerat confidențial în sensul articolului 103 din Regulamentul de procedură.
- 38 Prin Ordonanța din 21 septembrie 2017, Tribunalul a obligat Parlamentul, în temeiul articolului 92 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, să prezinte raportul sau avizul transmis în speță de comitetul consultativ către AAIC și pe care Parlamentul a refuzat să îl prezinte ca răspuns la măsura de organizare a procedurii adoptată de Tribunal, precizând totodată că documentul menționat nu va fi comunicat reclamantei în acest stadiu al procedurii.
- 39 Prin scrisoarea grefei din 22 septembrie 2017, s-a solicitat de asemenea Parlamentului, cu titlu de măsură de organizare a procedurii, să comunice Tribunalului dacă procesele-verbale de audiere a martorilor au fost întocmite în speță de comitetul consultativ sau de o altă entitate din cadrul Parlamentului. Parlamentul European era invitat să le prezinte eventual Tribunalului, fără a se aduce atingere dispozițiilor articolului 92 alineatul (3) și ale articolului 103 din Regulamentul de procedură.
- 40 La data de 25 septembrie 2017, Parlamentul a prezentat concluziile comitetului consultativ din 12 octombrie 2015, care îmbrăcau forma unui aviz (denumit în continuare „avizul comitetului consultativ”). Prin scrisoarea din aceeași zi, acesta a solicitat, pentru aceleași motive pe care le-a invocat în privința avizului respectiv, ca procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ să fie considerate confidențiale în sensul articolului 103 din Regulamentul de procedură.
- 41 Prin Ordonanța din 2 octombrie 2017, Tribunalul a obligat Parlamentul, în temeiul articolului 92 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, să prezinte procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ, pe care Parlamentul a refuzat să le prezinte ca răspuns la măsura de organizare a procedurii adoptată de Tribunal, precizând că aceste documente nu vor fi comunicate reclamantei în acest stadiu al procedurii.
- 42 În urma unui dublu schimb de memorii, procedura scrisă a fost închisă la 10 octombrie 2017.
- 43 La data de 12 octombrie 2017, Parlamentul a prezentat procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ, care, în opinia sa, trebuiau să rămână confidențiale față de reclamantă.
- 44 Prin Ordonanța din 30 noiembrie 2017, Tribunalul a obligat Parlamentul să prezinte o versiune neconfidențială a avizului comitetului consultativ în care să se omită numele celor paisprezece persoane audiate, precum și o versiune neconfidențială a proceselor-verbale de audiere a martorilor de către acest comitet care să omită doar datele care permit să se stabilească, dincolo de orice îndoială rezonabilă, identitatea diferitor martori. La aceeași dată, Tribunalul a adresat părților, cu titlu de măsuri de organizare a procedurii, întrebări în vederea obținerii unor răspunsuri scrise, iar acestea s-au conformat în termenele stabilite.
- 45 La data de 12 și, respectiv, de 15 decembrie 2018, reclamanta și Parlamentul au răspuns la întrebările adresate de Tribunal cu titlu de măsuri de organizare a procedurii.

- 46 În urma prezentării de către Parlament a unei versiuni neconfidențiale a avizului comitetului consultativ, precum și a proceselor-verbale de audiere a celor paisprezece martori, printre care șeful unității de audiovizual, precum și a reclamantei, acestea au fost notificate reclamantei care, la data de 15 ianuarie 2018, și-a prezentat observațiile în privința lor, precum și a răspunsurilor scrise ale Parlamentului la întrebările Tribunalului.
- 47 Părțile au fost ascultate în ședința de audiere a pledoariilor din 23 februarie 2018. Având în vedere lipsa unui răspuns clar și univoc al Parlamentului la una dintre întrebările Tribunalului, acesta i-a dat posibilitatea de a răspunde în scris. După primirea răspunsului Parlamentului la 7 martie 2018 și depunerea de către reclamantă, la 26 martie 2018, a observațiilor sale în legătură cu răspunsul respectiv, Tribunalul a închis faza orală a procedurii.
- 48 Reclamanta solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate și, în măsura în care este necesar, a deciziei de respingere a reclamației;
 - obligarea Parlamentului la plata de daune-interese, stabilite *ex aequo et bono* la suma de 90 000 de euro, pentru repararea prejudiciului moral pe care consideră că l-a suferit ca urmare a ilegalităților săvârșite de AAIC pe parcursul soluționării cererii de asistență;
 - obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată.
- 49 Parlamentul solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii ca nefondată;
 - obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la obiectul acțiunii

- 50 Potrivit unei jurisprudențe constante, concluziile privind anularea îndreptate formal împotriva deciziei de respingere a unei reclamații, în cazul în care sunt, în sine, lipsite de conținut autonom, au efectul de a sesiza Tribunalul cu privire la actul împotriva căruia a fost prezentată reclamația (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 ianuarie 1989, Vainker/Parlamentul, 293/87, EU:C:1989:8, punctul 8, și Hotărârea din 6 aprilie 2006, Camós Grau/Comisia, T-309/03, EU:T:2006:110, punctul 43).
- 51 În speță, dat fiind că decizia de respingere a reclamației nu face decât să confirme decizia atacată, este necesar să se constate că, de fapt, concluziile referitoare la anularea deciziei de respingere a reclamației sunt lipsite de conținut autonom și că, prin urmare, nu trebuie să se statueze în mod special asupra acestora chiar dacă, la examinarea legalității deciziei atacate, va trebui să fie luate în considerare, pe de o parte, motivarea cuprinsă în decizia de respingere a reclamației, fiind necesar ca această motivare să corespundă cu cea a deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 decembrie 2009, Comisia/Birkhoff, T-377/08 P, EU:T:2009:485, punctele 58 și 59 și jurisprudența citată), precum și, pe de altă parte, motivarea cuprinsă în scrisoarea din 8 decembrie 2015, prin care reclamanta a fost ascultată în prealabil de AAIC, dat fiind că, în decizia atacată se precizează că decizia respectivă se completează prin referire la scrisoarea în cauză în ceea ce privește motivele pentru care AAIC consideră că reclamanta nu a fost victima unei hărțuiri morale.

Cu privire la concluziile privind anularea

- 52 În susținerea concluziilor privind anularea, reclamanta invocă oficial trei motive întemeiate:
- în primul rând, pe încălcarea dreptului la apărare, a articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, a dreptului de a fi ascultat și a principiului contradictorialității;
 - în al doilea rând, pe erori procedurale, prin faptul că procedura urmată de comitetul consultativ ar fi fost deficientă și părtinitoare,
 - în al treilea rând, pe erori vădite de apreciere, pe încălcarea obligației de asistență și a obligației de solitudine, precum și pe încălcarea articolelor 12a și 24 din statut.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare, a articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, a dreptului de a fi ascultat și a principiului contradictorialității

- 53 În susținerea primului motiv, reclamanta amintește că, potrivit articolului 15 din normele interne în materie de hărțuire, atunci când comitetul consultativ este însărcinat cu efectuarea unei anchete, cum a fost situația în speță, el trebuie să transmită concluziile sale către AAIC.
- 54 Reclamanta subliniază că, în decizia din 9 februarie 2016, directorul general de personal și-a justificat refuzul de a-i comunica raportul comitetului consultativ pe care l-a solicitat prin faptul că nu ar fi fost întocmit în speță niciun raport și că respectivul comitet nu i-ar fi transmis decât un simplu avis. Or, înainte ca ea să obțină în procedura jurisdicțională transmiterea avizului comitetului consultativ, reclamanta a contestat aspectul că, în speță, comitetul consultativ nu ar fi întocmit un raport sau că nu ar fi elaborat concluzii substanțiale, în conformitate cu normele interne în materie de hărțuire. Astfel, ar fi fost improbabil ca scrisoarea din 8 decembrie 2015, care nu cuprinde decât două pagini, să fi putut reflecta în mod exhaustiv conținutul concluziilor comitetului consultativ, în condițiile în care concluziile menționate trebuiau să fie rezultatul unei anchete de cincisprezece luni și al audierii șefului unității de audiovizual, precum și a treisprezece persoane în calitate de martori. De altfel, conținutul în sine al acestei scrisori nu i-ar fi permis să înțeleagă toate motivele luate în considerare de AAIC în decizia atacată și nici să conteste declarațiile care ar fi putut fi făcute de anumiți martori sau eventuala lor denaturare de către AAIC.
- 55 În orice caz, reclamanta contestă poziția secretarului general, prezentată în decizia de respingere a reclamației, potrivit căreia, în calitate de reclamantă, ea ar fi dispus de un drept la apărare mai puțin important. În această privință, ea consideră că oricum principiul contradictorialității și cel al dreptului la apărare impuneau AAIC să îi comunice nu doar concluziile comitetului consultativ, ci și procesele-verbale de audiere a martorilor, documente pe care le-a obținut în cele din urmă pe parcursul procesului, în special având în vedere că, nici în decizia atacată, nici în decizia de respingere a reclamației, AAIC nu și-a justificat refuzul de a comunica documentele respective prin necesitatea de a proteja confidențialitatea identității persoanelor care au fost implicate în litigiu și a celor care au depus mărturie în sensul jurisprudenței întemeiate pe Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia (F-46/11, EU:F:2013:115).
- 56 Potrivit reclamantei, referirea la caracterul secret și confidențial al lucrărilor comitetului consultativ, astfel cum se prevede în normele interne în materie de hărțuire, ar fi inoperantă. În plus, AAIC ar fi putut lua în considerare întocmirea unei versiuni neconfidențiale a raportului sau a concluziilor comitetului consultativ, precum și a proceselor-verbale de audiere, ceea ce de altfel Parlamentul a făcut în final, în urma unei măsuri de cercetare judecătorească a Tribunalului.

- 57 Dat fiind că nu a avut la dispoziție astfel de documente pentru elaborarea observațiilor sale din 1 aprilie 2016, reclamanta apreciază că nu a dispus de motivele și de ansamblul considerațiilor de care a ținut cont AAIC cu ocazia adoptării deciziei atacate. Prin urmare, AAIC ar fi încălcat în speță și dreptul său de a fi ascultată, astfel cum este prevăzut la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale.
- 58 Pe de altă parte, reclamanta a arătat că AAIC nu a invocat, în etapa precontencioasă, protecția confidențialității martorilor, prevăzută la articolul 41 alineatul (2) litera (a) din Carta drepturilor fundamentale, pentru a justifica refuzul accesului la concluziile comitetului consultativ și la procesele-verbale de audiere a martorilor. În consecință, având în vedere jurisprudența întemeiată pe Hotărârea din 12 decembrie 2013, Simpson/Consiliul (F-142/11, EU:F:2013:201, punctul 28), Parlamentul nu ar putea să invoce, în etapa contencioasă, aspectul menționat pentru a demonstra temeinicia deciziei AAIC de a refuza accesul la aceste documente, întrucât o asemenea argumentație ar fi tardivă și, prin urmare, inadmisibilă.
- 59 Parlamentul solicită respingerea primului motiv ca nefondat arătând că jurisprudența invocată de reclamantă nu obligă oricum în niciun fel AAIC să îi permită accesul la lucrările comitetului consultativ. De altfel, acesta subliniază că, în speță, AAIC a ales să garanteze confidențialitatea mărturiilor, nu numai față de pretinsul autor al hărțuirii, ci și în raport cu reclamanta, pentru a garanta libertatea de exprimare a martorilor. Astfel, el face trimitere la punctul 41 din Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia (F-46/11, EU:F:2013:115), în care Tribunalul Funcției Publice a statuat că, „în contextul unei plângeri pentru hărțuire morală, este necesar, cu excepția unei împrejurări speciale, să se garanteze confidențialitatea mărturiilor obținute, inclusiv în cursul procedurii contencioase, în măsura în care perspectiva unei eventuale ridicări a acestei confidențialități în etapa contencioasă poate împiedica desfășurarea unor anchete neutre și obiective care să beneficieze de o colaborare fără rețineri a membrilor personalului chemați pentru a fi audiați în calitate de martori”.

– *Considerații introductive privind soluționarea unei cereri de asistență întemeiată pe statut*

- 60 Cu titlu introductiv, este necesar să amintim că, atunci când AAIC sau, după caz, autoritatea împuternicită să facă numiri a unei instituții (denumită în continuare „AIPN”), este sesizată, potrivit articolului 90 alineatul (1) din statut, cu o cerere de asistență în sensul articolului 24 din statut, această autoritate trebuie, în temeiul obligației de asistență și în cazul în care se află în prezența unui incident incompatibil cu ordinea și cu liniștea serviciului, să intervină cu toată energia necesară și să răspundă cu rapiditatea și cu solitudinea impuse de împrejurările din speță pentru stabilirea faptelor și pentru adoptarea în cunoștință de cauză a măsurilor adecvate. În acest scop, este suficient ca funcționarul sau agentul care solicită protecția instituției să aducă un început de dovadă cu privire la realitatea atacurilor la care afirmă că este supus. În prezența unor astfel de elemente, este de competența instituției în cauză să ia măsurile adecvate, în special efectuând o anchetă administrativă, pentru a stabili faptele aflate la originea plângerii, în colaborare cu autorul acesteia (Hotărârea din 26 ianuarie 1989, Koutchoumoff/Comisia, 224/87, EU:C:1989:38, punctele 15 și 16, Hotărârea din 12 iulie 2011, Comisia/Q, T-80/09 P, EU:T:2011:347, punctul 84, și Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 46).
- 61 În prezența unor acuzații de hărțuire, obligația de asistență include în special datoria administrației de a examina cu seriozitate, cu rapiditate și cu deplină confidențialitate cererea de asistență în care este invocată hărțuirea și de a-l informa pe reclamant despre soluționarea cererii sale (Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 47, Hotărârea din 27 noiembrie 2008, Klug/EMEA, F-35/07, EU:F:2008:150, punctul 74, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, CH/Parlamentul, F-132/14, EU:F:2015:115, punctul 88).

- 62 În ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate într-o situație care, precum cea din speță, intră în domeniul de aplicare al articolului 24 din statut, administrația dispune, sub controlul instanței Uniunii Europene, de o largă putere de apreciere în alegerea măsurilor și a mijloacelor de punere în aplicare a articolului 24 din statut (Hotărârea din 15 septembrie 1998, Haas și alții/Comisia, T-3/96, EU:T:1998:202, punctul 54, Hotărârea din 25 octombrie 2007, Lo Giudice/Comisia, T-154/05, EU:T:2007:322, punctul 137, și Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 48).
- 63 Atunci când, în urma introducerii unei cereri de asistență de tipul celei aflate în discuție în speță, administrația decide că este necesară o anchetă administrativă, încredințând efectuarea sa eventual unui comitet consultativ, ca în prezenta cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 octombrie 2015, CH/Parlamentul, F-132/14, EU:F:2015:115, punctul 99), obiectul însuși al acestei anchete administrative este confirmarea sau infirmarea existenței unei hărțuiri morale în sensul articolului 12a din statut, astfel încât AAIC nu se poate antepunuta în legătură cu rezultatul anchetei și chiar nu are obligația de a lua poziție, nici măcar implicit, cu privire la realitatea hărțuirii pretinse înainte de a fi obținut rezultatele anchetei administrative. Cu alte cuvinte, este inerent pentru deschiderea unei anchete administrative ca administrația să nu ia în mod prematur poziție, în esență pe baza descrierii unilaterale a faptelor, furnizată în cererea de asistență, întrucât aceasta trebuie, dimpotrivă, să nu adopte o poziție până la finalizarea anchetei respective, care trebuie efectuată confruntând afirmațiile funcționarului sau ale agentului care a formulat cererea de asistență cu versiunea faptelor furnizată de prezumtivul autor al hărțuirii, precum și cu cea a persoanelor care au putut fi martori ai faptelor despre care se susține ar constitui o încălcare de către autorul prezumat al hărțuirii a articolului 12a din statut (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 64 Astfel, pe de o parte, constatarea de către administrație, la încheierea unei anchete administrative eventual desfășurate cu ajutorul unui organism distinct de AAIC precum comitetul consultativ, a existenței unei hărțuiri morale poate fi, în sine, susceptibilă să aibă un efect benefic în procesul terapeutic de recuperare a funcționarului sau a agentului hărțuit și, în plus, poate nu doar să justifice o măsură disciplinară împotriva autorului hărțuirii, ci și să fie utilizată de victimă în scopul unei eventuale acțiuni judiciare naționale pentru care se va aplica obligația de asistență a AAIC în temeiul articolului 24 din statut și nu se va stinge la sfârșitul perioadei de angajare a agentului în cauză. Pe de altă parte, desfășurarea unei anchete administrative până la finalizarea acesteia poate, invers, să permită infirmarea afirmațiilor formulate de pretinsa victimă, permițând astfel repararea daunelor pe care o asemenea acuzație, dacă s-ar dovedi nefondată, le-a putut cauza unei persoane vizate de o procedură de anchetă în calitate de hărțuitor prezumat (Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 61 și jurisprudența citată).
- 65 Referitor la acest aspect, în primul rând, trebuie subliniat că statutul nu prevede o procedură specifică pe care administrația ar fi obligată să o desfășoare atunci când soluționează o cerere de asistență în sensul articolului 90 alineatul (1) din statutul respectiv care are ca obiect afirmația unui funcționar sau a unui agent potrivit căreia un alt funcționar sau agent ar fi avut, în ceea ce îl privește, un comportament care încalcă articolul 12a din statut.
- 66 În continuare, este necesar să amintim că o procedură de anchetă administrativă desfășurată în urma prezentării, de către un funcționar sau un agent, a unei cereri de asistență în sensul articolului 24 din statut, având ca obiect fapte ale unui terț, funcționar sau agent, despre care se pretinde că ar constitui o hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut este desigur deschisă la cererea sa, dar nu poate fi considerată ca fiind o procedură de anchetă inițiată împotriva funcționarului sau agentului în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 46). Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, rolul autorului cererii de asistență care invocă fapte de hărțuire constă în principal în contribuția sa la buna desfășurare a anchetei administrative în vederea stabilirii faptelor (Hotărârea din 26 ianuarie 1989, Koutchoumoff/Comisia,

224/87, EU:C:1989:38, punctele 15 și 16, Hotărârea din 25 octombrie 2007, Lo Giudice/Comisia, T-154/05, EU:T:2007:322, punctul 136, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, CH/Parlamentul, F-132/14, EU:F:2015:115, punctul 87).

- 67 Or, respectarea dreptului la apărare, astfel cum este prevăzut la articolul 48 din Carta drepturilor fundamentale, intitulat „Prezumția de nevinovăție și dreptul la apărare”, impune desigur ca destinatarii unor decizii care le afectează în mod semnificativ interesele să aibă posibilitatea de a-și face cunoscut în mod util punctul de vedere cu privire la elementele care pot fi reținute în „sarcina” lor pentru a fundamenta aceste decizii (Hotărârea din 14 iunie 2016, Marchiani/Parlamentul, C-566/14 P, EU:C:2016:437, punctul 51) și include respectarea principiului contradictorialității, care nu se limitează la respectarea dreptului de a fi ascultat, acesta din urmă fiind de asemenea garantat de articolul 41 din cartă, intitulat „Dreptul la bună administrare”. Totuși, respectarea dreptului la apărare în sensul articolului 48 din Carta drepturilor fundamentale nu poate fi invocată decât în cadrul unei proceduri inițiate „împotriva” unei persoane și care poate să conducă la un act care o lezează, în care administrația reține elemente împotriva persoanei respective (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 46).
- 68 Rezultă că, în contextul procedurii desfășurate de AIPN sau de AAIC pentru a se pronunța asupra unei cereri de asistență întemeiate pe încălcarea articolului 12a din statut, autorul cererii în cauză nu poate solicita respectarea dreptului la apărare prevăzut la articolul 48 din Carta drepturilor fundamentale nici ca atare și nici, în acest context, sub forma unei încălcări a principiului contradictorialității.
- 69 De altfel, situația este aceeași în cazul prezumtivului autor al hărțuirii. Astfel, desigur, acesta poate fi acuzat în mod personal în cererea de asistență care a condus la inițierea anchetei administrative și este posibil ca el să trebuiască deja, în stadiul menționat, să se apere împotriva acuzațiilor care îl vizează, ceea ce presupune să poată fi ascultat, eventual în mod repetat, în cadrul anchetei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 147). Totuși, abia într-un stadiu ulterior al procedurii, dacă devine necesară inițierea unor proceduri disciplinare împotriva sa, în speță prin sesizarea comisiei de disciplină, el ar beneficia de dreptul la apărare, în sensul articolului 48 din Carta drepturilor fundamentale, și în special de principiul contradictorialității, trebuind subliniat faptul că statutul nu prevede decât dreptul de a fi ascultat în temeiul principiului deschiderii procedurii disciplinare și că procedura nu are un caracter contradictoriu decât după sesizarea comisiei de disciplină (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 1998, Tzoanos/Comisia, T-74/96, EU:T:1998:58, punctul 340).
- 70 Prin urmare, trebuie recunoscute autorului unei cereri de asistență, în calitate de presupusă victimă, drepturi procedurale distincte de dreptul la apărare prevăzut la articolul 48 din Carta drepturilor fundamentale, care nu sunt la fel de extinse ca acesta (Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 48, și Hotărârea din 16 decembrie 2015, De Loecker/SEAE, F-34/15, EU:F:2015:153, punctul 43) și care, în final, țin de dreptul la bună administrare, astfel cum este prevăzut în prezent la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale.
- 71 Astfel, trebuie amintit că scopul unei anchete administrative inițiate de administrație, în urma unei cereri de asistență în sensul articolului 24 din statut, este de a oferi, prin concluziile anchetei, lămuriri cu privire la faptele în litigiu, astfel încât administrația să poată lua o poziție definitivă în această privință, permițându-i, așadar, fie clasarea definitivă a cererii de asistență, fie, atunci când faptele invocate sunt certe și intră în domeniul de aplicare al articolului 12a din statut, să inițieze eventual o procedură disciplinară pentru a stabili, dacă este cazul, sancțiuni disciplinare împotriva autorului prezumat al hărțuirii (a se vedea Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 72 În consecință, pe de o parte, dacă în cadrul măsurilor pe care decide să le adopte ca răspuns la o cerere de asistență administrația decide să inițieze o procedură disciplinară în temeiul articolului 86 din statut, pentru încălcarea de către persoana indicată în cerere a interdicției prevăzute la articolul 12a din statut,

procedura astfel desfășurată este îndreptată împotriva acestui funcționar sau agent, pretinsul autor al hărțuirii, astfel încât acesta din urmă dispune apoi de toate garanțiile procedurale care asigură punerea în aplicare a dreptului la apărare în sensul articolului 48 din Carta drepturilor fundamentale și în special a principiului contradictorialității. Garanțiile menționate sunt cele prevăzute în anexa IX la statut.

- 73 Pe de altă parte, dacă administrația decide, ca răspuns la o cerere de asistență, că elementele invocate în susținerea cererii de asistență nu sunt întemeiate și că, prin urmare, conduitele invocate nu constituie o hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut, o asemenea decizie îl lezează pe autorul cererii de asistență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 septembrie 2007, Combescot/Comisia, T-249/04, EU:T:2007:261, punctul 32, și Hotărârea din 11 mai 2010, Nanopoulos/Comisia, F-30/08, EU:F:2010:43, punctul 93) și îl afectează defavorabil în sensul articolului 41 alineatul (2) litera (a) din Carta drepturilor fundamentale.
- 74 Astfel, pentru respectarea dreptului la bună administrare, este obligatoriu ca autorul cererii de asistență să fie ascultat în mod util, în conformitate cu articolul 41 alineatul (2) litera (a) din Carta drepturilor fundamentale, înainte de adoptarea unei asemenea decizii de respingere a cererii de asistență de către AIPN sau de către AAIC. Aceasta presupune ca persoana interesată să fie ascultată în prealabil cu privire la motivele pe care AIPN sau AAIC intenționează să le invoce în susținerea respingerii cererii respective.
- 75 În prezenta cauză, este cert că reclamanta a fost ascultată de AAIC, în speță pe baza scrisorii din 8 decembrie 2015 a directorului general de personal, în care el a expus în mod clar motivele pentru care, în calitatea sa de AAIC, nu intenționa să constate că faptele invocate de reclamantă constituie hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut. Cu toate acestea, reclamanta consideră că, în ceea ce privește observațiile scrise pe care le-a depus la 1 aprilie 2016, nu ar fi fost ascultată în mod util, întrucât nu dispunea în acest scop nici de avizul comitetului consultativ, nici de procesele-verbale de audiere a martorilor.
- 76 Prin urmare, trebuie să se stabilească dacă, în speță, dreptul reclamantei de a fi ascultată impunea ca ea să dispună de asemenea de avizul comitetului consultativ și de procesele-verbale de audiere de către comitetul menționat pentru a-și formula observațiile cu privire la motivele invocate de AAIC în scrisoarea din 8 decembrie 2015, care urmau să stea la baza respingerii cererii de asistență.

– *Cu privire la obligația AAIC de a transmite reclamantei avizul comitetului consultativ înainte de adoptarea deciziei atacate*

- 77 Într-o cauză în care s-au pus în discuție actele normative aplicabile Băncii Centrale Europene (BCE), iar nu statutul, Tribunalul a statuat că, atunci când administrația decide inițierea unei anchete administrative și aceasta din urmă conduce la întocmirea unui raport, agentului instituției respective care a introdus, conform terminologiei specifice actelor normative aplicabile instituției menționate, o „plângere” pentru denunțarea unor fapte despre care se susținea că intră în sfera noțiunii de hărțuire morală, astfel cum a fost definită această noțiune în normele aplicabile personalului BCE, trebuie să i se acorde, în concordanță cu opinia persoanei acuzate, posibilitatea de a-și prezenta observațiile cu privire la proiectul raportului de anchetă, astfel cum este prevăzut de normele respective, înainte ca administrația BCE să se pronunțe asupra plângerii sau, cel puțin, cu privire la elementele luate în considerare de administrație în vederea adoptării deciziei sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 septembrie 2015, Cerafogli/BCE, T-114/13 P, EU:T:2015:678, punctul 41).
- 78 În cazul statutului, AIPN sau, după caz, AAIC nu are de soluționat o plângere, ci o cerere de asistență formulată în temeiul articolului 24 și al articolului 90 alineatul (1) din statut. În această privință, contrar situației existente în cazul regimului aplicabil BCE, statutul nu prevede o procedură specifică pentru modul în care AIPN sau AAIC trebuie să soluționeze o cerere de asistență în sensul articolului

24 din statut, care pune în discuție o încălcare a articolului 12a din statut, nici dispoziții care să impună, ca atare, transmiterea avizului unui comitet consultativ sau chiar a proceselor-verbale de audiere a martorilor care au fost ascuțați de comitetul respectiv autorului unei cereri de asistență sau persoanei acuzate în cererea menționată ca fiind prezumtivul autor al hărțuirii.

- 79 În consecință, s-a statuat că, sub rezerva protejării intereselor persoanelor care au fost acuzate și ale celor care au depus mărturie în cadrul anchetei, nicio dispoziție a statutului nu interzice transmiterea raportului final de anchetă către un terț care ar avea un interes legitim să ia cunoștință de acesta, cum este persoana care formulează o cerere de asistență în temeiul articolului 24 din statut, invocând o încălcare a articolului 12a din acesta. Astfel, s-a subliniat în acest context că, în limitele autonomiei de care dispun la punerea în aplicare a acestor dispoziții din statut, unele instituții au adoptat uneori această soluție, transmițând solicitantului de asistență raportul final de anchetă fie înainte de introducerea acțiunii, anexându-l la decizia finală referitoare la cererea de asistență, fie cu ocazia executării unei măsuri de organizare a procedurii stabilite de judecatorul Uniunii care urma să se pronunțe în primă instanță (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia, F-46/11, EU:F:2013:115, punctul 133).
- 80 Tribunalul consideră însă că, din moment ce AAIC decide, ca în prezenta cauză, să se adauge avizul unui comitet consultativ căruia îi încredințează sarcina de a efectua o anchetă administrativă și, în decizia privind cererea de asistență, ea ține seama de avizul astfel emis de comitetul consultativ, avizul respectiv, care este unul consultativ și poate fi întocmit într-o formă neconfidențială cu respectarea anonimatului acordat martorilor, trebuie, în conformitate cu dreptul de a fi ascultat al autorului cererii de asistență, să fie adus, în principiu, la cunoștința acestuia din urmă, chiar dacă normele interne în materie de hărțuire nu prevăd o asemenea transmitere.
- 81 Prin urmare, AAIC a încălcat dreptul de a fi ascultat, astfel cum este prevăzut la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale, întrucât a refuzat, prin decizia din 9 februarie 2016, prin decizia atacată și prin decizia de respingere a reclamației, să comunice reclamantei avizul comitetului consultativ și nu a ascultat-o, așadar, în speță decât pe baza scrisorii din 8 decembrie 2015 care expune motivele pentru care directorul general de personal a decis să respingă cererea de asistență.

– *Cu privire la obligația AAIC de a transmite reclamantei procesele-verbale de audiere a martorilor înainte de adoptarea deciziei atacate*

- 82 În ceea ce privește procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ, AAIC a refuzat să le comunice reclamantei pentru a garanta confidențialitatea lucrărilor comitetului respectiv necesară în vederea asigurării libertății de exprimare a martorilor, care le-a fost reamintită înaintea fiecăreia dintre întrevederile lor cu comitetul consultativ. Contrar celor susținute de reclamantă, acest motiv, legat de protecția confidențialității martorilor, a fost indicat în decizia de respingere a reclamației și, prin urmare, ținând seama de caracterul evolutiv al fazei precontencioase, poate să fie reiterat și detaliat de Parlament în faza contencioasă.
- 83 În acest sens, Tribunalul consideră că, în principiu, pentru a asigura punerea în aplicare eficace a interdicției privind orice formă de hărțuire morală sau sexuală la locul de muncă, administrația poate să prevadă posibilitatea de a garanta martorilor care acceptă să furnizeze relatări ale faptelor în litigiu într-un caz de presupusă hărțuire că mărturiile lor vor rămâne confidențiale atât față de pretinsul autor al hărțuirii, cât și în raport cu eventuala victimă, cel puțin în cadrul procedurii desfășurate pentru soluționarea unei cereri de asistență în sensul articolului 24 din statut.
- 84 Astfel, pe de o parte, dat fiind că, în contextul soluționării unei cereri de asistență, unul dintre obiectivele stabilite în sarcina administrației este readucerea liniștii în cadrul serviciului, luarea la cunoștință a conținutului mărturiilor atât de către pretinsul autor al hărțuirii, cât și de către presupusa

victimă ar putea compromite obiectivul menționat, intensificând o eventuală animozitate interpersonală în interiorul serviciului și descurajând persoanele care pot oferi o mărturie relevantă să facă acest lucru pe viitor.

- 85 Pe de altă parte, atunci când o instituție primește informații furnizate în mod voluntar, dar însoțite de o cerere de aplicare a regimului de confidențialitate în vederea protejării anonimatului informatorului, instituția care acceptă să primească informațiile respective este obligată să respecte condiția în cauză (a se vedea în acest sens prin analogie Hotărârea din 7 noiembrie 1985, Adams/Comisia, 145/83, EU:C:1985:448, punctul 34). Or, situația ar putea fi aceeași și atunci când funcționarii sau agenții acceptă să furnizeze mărturii pentru a permite administrației să investigheze faptele care fac obiectul unei cereri de asistență, dar solicită, în schimb, asigurarea anonimatului lor față de prezumtivul autor al hărțuirii și/sau față de presupusa victimă, trebuind subliniat faptul că, deși participarea lor este de dorit, din perspectiva statutului, ei nu sunt în mod necesar obligați să coopereze la anchetă prin furnizarea mărturiilor lor.
- 86 Totuși, dacă administrația decide inițierea unei proceduri disciplinare împotriva prezumtivului autor al hărțuirii, dreptul său la apărare este reglementat în mod expres în anexa IX la statut și revine AIPN sau AAIC obligația de a comunica persoanei interesate orice document pe care ar dori să îl supună aprecierii comisiei de disciplină care este obligată, dacă este cazul, să audieze din nou martorii faptelor imputate.
- 87 Având în vedere considerațiile precedente, este necesar să se constate că AAIC nu a încălcat dreptul de a fi ascultat, astfel cum este prevăzut la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale, prin refuzul de a transmite în speță reclamantei procesele-verbale de audiere a martorilor în faza precontencioasă.

– Cu privire la consecințele încălcării dreptului de a fi ascultat, întemeiat pe netransmiterea în faza precontencioasă a avizului comitetului consultativ

- 88 Referitor la consecințele nepunerii la dispoziția reclamantei a avizului comitetului consultativ în faza precontencioasă, trebuie să amintim că, potrivit jurisprudenței, chiar și în prezența unei încălcări a dreptului la apărare, pentru ca motivul să poată fi reținut este necesar în plus ca, în lipsa acestei neregularități, procedura să fi putut ajunge la un rezultat diferit (a se vedea în acest sens Ordonanța din 14 aprilie 2016, Dalli/Comisia, C-394/15 P, nepublicată, EU:C:2016:262, punctul 41, Hotărârea din 6 februarie 2007, Wunenburger/Comisia, T-246/04 și T-71/05, EU:T:2007:34, punctul 149, și Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-584/16, EU:T:2017:282, punctul 157).
- 89 În speță, reclamanta a susținut, în observațiile sale din 15 ianuarie 2018, că avizul comitetului consultativ era succint și că, dacă el ar trebui să reflecte efectiv lucrările comitetului, ar trebui să se admită că acesta ar fi insuficient raportat la plângerea pe care ea a depus-o. Cu toate acestea, având în vedere puterea largă de apreciere a comitetului consultativ în ceea ce privește organizarea activității sale, Tribunalul consideră că de fapt caracterul succint al avizului comitetului menționat nu împiedică îndeplinirea obiectivului său de informare. De altfel, pentru a soluționa cererea de asistență arătând în mod detaliat faptele imputate, AAIC dispunea nu doar de acest aviz consultativ, fie el și succint, ci și de rapoartele de audiere a martorilor care i-au furnizat o imagine de ansamblu și detaliată a faptelor reale, precum și a modului în care ele erau percepute de diferiți membri ai personalului unității în cauză.
- 90 Întrebată din nou cu privire la acest aspect în ședință, reclamanta nu a fost în măsură să arate ce argument, altul decât cele pe care le-a prezentat în faza precontencioasă, ar fi putut în mod concret să invoce dacă ar fi fost în posesia avizului comitetului consultativ și care ar fi putut avea un impact asupra deciziei atacate ale cărei motive i-au fost comunicate expres în scrisoarea din 8 decembrie 2015. Astfel, argumentele pe care le-a invocat inclusiv în ședință urmăresc să demonstreze că structura unității de audiovizual este una de clan și că respectivele critici primite din partea șefului de

unitate având ca obiect calitatea activității sale, în special pretensele rețineri de informații și lipsa spiritului de echipă, sunt neîntemeiate. Astfel, aceste argumente privesc conținutul mărturiilor consemnate în procesele-verbale de audiere a martorilor, iar nu avizul comitetului consultativ de care a luat totuși cunoștință în etapa contencioasă. Or, doar acest din urmă document ar fi trebuit să fie furnizat reclamantei de către AAIC pentru ca ea să fie ascultată în mod util înainte de respingerea cererii de asistență.

91 În aceste condiții, este necesară respingerea primului motiv.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe erori procedurale constând în aceea că procedura urmată de comitetul consultativ ar fi fost deficientă și părtinitoare

92 În susținerea celui de al doilea motiv, reclamanta afirmă în esență că, întrucât treisprezece din cei paisprezece martori audiați de comitetul consultativ erau funcționari sau agenți subordonați prezumtivului autor al hărțuirii, aceștia nu ar fi putut oferi o mărturie obiectivă. Acest aspect ar fi fost agravat de faptul că președintele comitetului consultativ nu era altul decât șeful unității de resurse umane, astfel încât prezența sa în cadrul comitetului consultativ nu ar fi fost de natură să convingă martorii audiați că nu vor exista consecințe asupra carierei lor din cauza conținutului mărturiilor lor.

93 Reclamanta reproșează totodată AAIC că, deși a solicitat audierea lor, comitetul consultativ nu l-a audiat pe unul dintre medicii consultanți ai instituției și nici pe psihologul Parlamentului. Or, în opinia sa, aceste persoane puteau să furnizeze o „mărturie mai neutră”, dată fiind lipsa unui raport de subordonare între acestea și prezumtivul autor al hărțuirii. În special, ele ar fi putut să confirme, pe de o parte, că reclamanta se plângea deja, în cadrul instituției, că este victima unei hărțuiri morale chiar înainte să fi mers la consult la medicul său personal și, pe de altă parte, că prezintă simptomele caracteristice unei expunerii la o situație de hărțuire morală. Aceasta trage de aici concluzia că ancheta desfășurată de comitetul consultativ ar fi fost în speță părtinitoare.

94 În sfârșit, reclamanta consideră că AAIC nu a făcut dovada contactării efective de către comitetul consultativ a celor doi martori pe care i-a menționat și care, potrivit AAIC, care ar fi refuzat să depună mărturie în fața acestui comitet. În orice caz, ea contestă afirmațiile atribuite unuia dintre cei doi martori, Z, potrivit cărora nu ar fi fost în contact zilnic cu reclamanta. Astfel, Z ar fi ocupat un birou vecin cu al său și ar fi avut contact cu ea în repetate rânduri, după cum reiese din schimbul de e-mailuri pe care reclamanta le-a anexat la memoriul în replică.

95 Parlamentul solicită respingerea ca nefondat a celui de al doilea motiv.

96 În această privință, el subliniază că membrii comitetului consultativ se întrunesc în cadrul acestuia în nume propriu, iar nu în calitatea lor de funcționari sau de agenți ai Parlamentului. De altfel, contrar celor sugerate de reclamantă, președintele comitetului consultativ nu ar fi în niciun fel responsabilul întreg personalului statutar și nu ar avea nicio legătură ierarhică cu persoanele care au depus mărturie în speță. Parlamentul contestă totodată afirmația reclamantei potrivit căreia faptul că treisprezece din cei paisprezece martori sunt subordonați ierarhic prezumtivului autor al hărțuirii ar fi avut drept consecință faptul că aceștia nu au putut să depună mărturie în mod liber. Astfel, potrivit Parlamentului, pe de o parte, persoanele respective erau în mod firesc cele mai în măsură să furnizeze o mărturie utilă privind faptele în litigiu. Pe de altă parte, tocmai pentru a asigura libertatea de exprimare a martorilor ar fi stabilit ca nici prezumtivul autor al hărțuirii, nici presupusa victimă să nu aibă acces la conținutul mărturiilor lor. În sfârșit, în ceea ce privește cei doi martori menționați de reclamantă, Parlamentul a prezentat un e-mail, adresat la 4 septembrie 2015 de unul dintre funcționarii săi, membru al secretariatului comitetului consultativ, președintelui comitetului consultativ, în care funcționarul respectiv face referire la contactele pe care le-a avut cu cele două persoane a căror audiere a fost solicitată de reclamantă și motivele invocate de aceste două persoane pentru a refuza să fie audiate.

- 97 În ceea ce privește aspectul că de fapt comitetul consultativ nu a ascultat toate persoanele a căror audiere a fost solicitată de reclamantă, Tribunalul amintește că entitatea responsabilă de o anchetă administrativă, care trebuie să instrumenteze în mod proporțional dosarele care îi sunt atribuite, dispune de o putere largă de apreciere în ceea ce privește desfășurarea anchetei și în special în ceea ce privește evaluarea calității și a utilității cooperării anumitor martori (Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia, F-46/11, EU:F:2013:115, punctul 124 și jurisprudența citată).
- 98 În speță, pe de o parte, contrar celor susținute de reclamantă, din scrisoarea furnizată de Parlament reiese că unul dintre cei doi membri ai secretariatului comitetului consultativ a contactat cele două persoane pe care dorea să le asculte comitetul menționat, dar că cele două persoane au refuzat, pentru motive diferite, să depună mărturie.
- 99 Or, în această privință, trebuie subliniat că, deși este de dorit să contribuie la desfășurarea unei anchete administrative, funcționarii și agenții unei instituții, indiferent dacă sunt în activitate sau pensionați, nu sunt în mod necesar obligați, conform dispozițiilor statutului, să depună mărturie în fața unei entități cum este comitetul consultativ.
- 100 Prin urmare, dat fiind că persoanele solicitate, inclusiv Z, puteau refuza să depună mărturie fără a trebui să invoce un motiv întemeiat în acest sens, este inutil ca reclamanta să încerce să contrazică afirmațiile făcute de unul dintre cei doi membri ai secretariatului comitetului consultativ, potrivit cărora Z, pe atunci la pensie, ar fi declarat că nu a fost direct implicată în faptele care fac obiectul anchetei, că nu a avut decât puține contacte cu reclamanta, că nu a participat la reuniunile unității de audiovizual aflate în discuție în speță și că nu a aflat decât în mod indirect, prin intermediul unuia dintre colegii săi, despre existența unui conflict între reclamantă și șeful unității de audiovizual.
- 101 Pe de altă parte și în orice caz, comitetul consultativ nu avea nicidecum obligația de a convoca toți martorii propuși de reclamantă în cadrul anchetei (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 2012, Donati/BCE, F-63/09, EU:F:2012:193, punctul 187).
- 102 Referitor la pretinsa lipsă de imparțialitate a comitetului consultativ, trebuie subliniat că, în conformitate cu Decizia D(2014) 3983 a secretarului general din 4 februarie 2014, comitetul consultativ este prezidat de domnul R. N. și este compus din doi membri proveniți din cadrul administrației alături de un membru supleant, doi membri proveniți din cadrul comitetului pentru personal al Parlamentului alături de un membru supleant și un medic consultant al instituției alături de un medic consilier supleant.
- 103 Chiar dacă între membrii desemnați de administrație și cei desemnați de reprezentanții personalului nu este prevăzută o paritate deplină, întrucât domnul R. N., de altfel șeful unității de resurse umane din cadrul Direcției de resurse a DG „Personal”, face parte din administrație, Tribunalul consideră că, în primul rând, prezența unui medic consultant al instituției în interiorul comitetului consultativ, în al doilea rând, împrejurarea că la articolul 7 din normele interne în materie de hărțuire se prevede că de fapt comitetul consultativ „acționează cu deplină autonomie, independență și confidențialitate” și, în al treilea rând, caracterul colegial al deliberărilor constituie garanții suficiente de imparțialitate și de obiectivitate ale avizului pe care comitetul disciplinar este chemat să îl formuleze și să îl adopte pentru AAIC (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea din 30 mai 2002, Onidi/Comisia, T-197/00, EU:T:2002:135, punctul 132, și Hotărârea din 17 martie 2015, AX/BCE, F-73/13, EU:F:2015:9, punctul 150).
- 104 În această privință, împrejurarea că președintele comitetului consultativ este și șeful unității de resurse umane din cadrul Direcției de resurse a DG „Personal” nu înseamnă, contrar celor susținute în mod speculativ de reclamantă, că exercită sau ar putea să exercite o putere asupra membrilor personalului și, prin urmare, asupra deliberărilor comitetului consultativ (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 martie 2015, AX/BCE, F-73/13, EU:F:2015:9, punctul 151), precum și asupra conținutului mărturiilor depuse de treisprezece din cei paisprezece martori. În orice caz, nu s-a demonstrat

nicicum că președintele comitetului consultativ, chiar fiind șeful unității de resurse umane din cadrul Direcției de resurse a DG „Resurse umane”, ar acționa neapărat în defavoarea reclamantei (a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 martie 2015, AX/BCE, F-73/13, EU:F:2015:9, punctul 152). În plus, trebuie adăugat că, spre deosebire de ceea ce pare să sugereze reclamanta, normele interne în materie de hărțuire nu prevăd că el trebuie obligatoriu să fie prezent pentru efectuarea tuturor audierilor martorilor într-un anumit caz.

105 De asemenea, în ceea ce privește argumentul reclamantei care pune în discuție veridicitatea mărturiilor furnizate de martorii audiați, pentru motivul că toate au avut loc sub autoritatea ierarhică a șefului unității de audiovizual, pe de o parte, Tribunalul arată că reclamanta nu a dovedit că martorii respectivi ar fi putut avea în mod rezonabil temeri legate de eventuale represalii sau că ar fi fost supuși unor presiuni (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 decembrie 2012, Donati/BCE, F-63/09, EU:F:2012:193, punctul 183). Pe de altă parte, în cazul în care ar trebui acceptat, acest argument ar implica faptul că, de fiecare dată când un membru al personalului de conducere al unei instituții ar fi acuzat prin intermediul unei cereri de asistență, administrația nu ar putea să se întemeieze pe declarațiile membrilor unității administrative aflate sub responsabilitatea respectivului membru al personalului de conducere. Or, aceasta ar împiedica administrația să stabilească faptele care stau la baza cererii de asistență deoarece adesea tocmai membrii unității administrative în cauză sunt martorii cei mai direcți ai evenimentelor invocate în cererea de asistență.

106 În ceea ce privește audierea celor doi medici consultanți solicitată de reclamantă, deși ei au consultat-o desigur când erau de gardă în cadrul serviciului medical al Parlamentului, trebuie amintit că opiniile experților medicali nu sunt de natură să dovedească în sine existența în drept a unei hărțuiri sau a unei culpe a instituției în îndeplinirea obligației sale de asistență (Hotărârea din 6 februarie 2015, BQ/Curtea de Conturi, T-7/14 P, EU:T:2015:79, punctul 49, Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 127, și Hotărârea din 6 octombrie 2015, CH/Parlamentul, F-132/14, EU:F:2015:115, punctul 92). În special, certificatele medicale prezentate de reclamantă, la fel și eventuala mărturie a celor doi medici consultanți în cauză, deși puteau pune în evidență existența unor tulburări psihice ale reclamantei, nu ar fi putut demonstra că aceste probleme erau rezultatul unei hărțuiri morale din moment ce, pentru a constata existența unei asemenea hărțuiri, autorii certificatelor respective s-ar fi întemeiat obligatoriu doar pe descrierea de către reclamantă a condițiilor sale de muncă în cadrul Parlamentului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 decembrie 2008, K/Parlamentul, F-15/07, EU:F:2008:158, punctul 41, și Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 127).

107 În sfârșit, în legătură cu critica reclamantei referitoare la caracterul succint sau, în orice caz, neexhaustiv al rezumatului audierilor, astfel cum figurează în procesele-verbale de audiere, Tribunalul consideră că reclamanta nu a arătat, în ceea ce privește propria mărturie, care dintre răspunsurile sale la întrebările adresate de comitetul consultativ nu au fost menționate sau au fost menționate insuficient în procesul-verbal care o vizează. Același lucru este valabil și pentru audierile altor martori în cazul cărora Tribunalul apreciază că procesele-verbale furnizate de Parlament au fost suficiente în raport cu obiectivul de informare căruia îi servesc, în speță pentru elaborarea de către comitetul consultativ a avizului său.

108 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că al doilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe „erori vădite de apreciere”, pe încălcarea obligației de asistență și a obligației de solitudine, precum și pe încălcarea articolelor 12a și 24 din statut

109 În susținerea celui de al treilea motiv, reclamanta afirmă că AAIC a săvârșit, în decizia atacată, astfel cum a fost confirmată prin decizia de respingere a reclamației, o „eroare vădită de apreciere” atunci când a refuzat să califice faptele pe care le-a prezentat în cererea de asistență ca fiind fapte de hărțuire

morală. Aceasta ar constitui o încălcare a articolului 12a din statut și astfel cererea în cauză ar fi fost respinsă cu nerespectarea articolului 24 din statut care instituie o obligație de asistență în sarcina AAIC. Prin urmare, AAIC ar fi încălcat și obligația de solitudine care îi revine.

- 110 Făcând referire la lista întocmită de AAIC într-o comunicare internă din 11 mai 2016 cuprinzând comportamentele care pot fi calificate drept hărțuire morală, reclamanta consideră că, spre deosebire de ceea ce a reținut AAIC în decizia atacată, invocând existența dificultăților organizaționale ale unității, ea a fost supusă unor critici neîncetate venite din partea șefului său de unitate, unei lipse de considerație, unei ignorări a opiniilor exprimate de ea, unei supravegheri excesive a muncii sale, unor insulte sau remarci injurioase, unor comportamente constând în ignorarea sa, unei ostilități permanente și unor comportamente care urmăreau umilirea sau ridiculizarea sa pentru activitatea desfășurată. În această privință, ea consideră că, spre deosebire de ceea ce sugerează Parlamentul în memoriul său în apărare, pentru calificarea unor acte drept hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut nu este obligatoriu ca prin ele să se urmărească în mod intenționat degradarea condițiilor de muncă ale victimei.
- 111 Comportamentele criticate de reclamantă sunt menționate în descrierea faptelor în litigiu pe care a făcut-o în cererea de asistență. Astfel, ea consideră că, total contrar celor susținute de AAIC și, în prezent, de Parlament, comportamentele agresive, ironice și sarcastice ale șefului unității de audiovizual față de ea nu puteau fi în niciun caz justificate prin dificultățile de funcționare ale unității pe care respectivul șef de unitate trebuia să le remedieze și că, în orice caz, acesta din urmă nu poate avea dreptul, în calitatea sa de șef de unitate, să adopte asemenea comportamente, care încalcă articolul 12a din statut, pentru remedierea lor.
- 112 Parlamentul solicită respingerea celui de al treilea motiv ca nefondat. El subliniază că de fapt criticile adresate reclamantei de șeful unității de audiovizual au fost legate în mod direct de necesitatea de a îmbunătăți funcționarea unității și că reclamanta însăși ar fi recunoscut că aceste critici au fost formulate în cursul reuniunilor vizând funcționarea necorespunzătoare a serviciului, în urma creșterii volumului de muncă și a restructurării serviciilor operaționale. Deși recunoaște că unele dintre afirmațiile șefului de unitate au fost uneori exagerate sau regretabile, cum sunt cele citate de reclamantă în cererea sa introductivă, totuși Parlamentul susține că acestea nu s-au bazat pe acuzații abuzive și lipsite de orice legătură cu fapte obiective imputabile reclamantei și că ele trebuie să fie raportate la contextul tensionat de la momentul respectiv din cauza funcționării necorespunzătoare a unității și a creșterii volumului de lucru.
- 113 Parlamentul apreciază, în ceea ce privește invocarea de către șeful unității de audiovizual a încetării contractului reclamantei, că aceasta din urmă nu ar fi prezentat elemente de probă care să dovedească faptul că aluziile respective au fost generate de altă perspectivă decât cea legată de aprecierea interesului serviciului, fiind de la sine înțeles că aprecierea prestațiilor reclamantei intra în atribuțiile șefului său de unitate.
- 114 Potrivit Parlamentului, chiar dacă ar fi regretabil că șeful unității de audiovizual a dezvăluit introducerea de către reclamantă a cererii de asistență, aceasta nu ar constitui în sine o hărțuire morală.
- 115 Parlamentul afirmă în sfârșit, referitor la obligația sa de solitudine, că a ținut cont de starea de sănătate a reclamantei, repartizând-o în alt serviciu.

– *Cu privire la noțiunea statutară „hărțuire morală”*

- 116 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, înainte de intrarea în vigoare a statutului prin Regulamentul (CE, Euratom) nr. 723/2004 al Consiliului din 22 martie 2004 de modificare a Statutului funcționarilor Comunităților Europene, precum și a Regimului aplicabil celorlalți agenți (JO 2004, L 124, p. 1),

Tribunalul a definit jurisprudențial noțiunea „hărțuire morală” ca fiind, independent de eventuala percepție subiectivă a presupusei victime, un ansamblu de elemente care permit să se constate că această persoană s-a confruntat cu o conduită care a vizat în mod obiectiv discreditarea sa ori degradarea în mod deliberat a condițiilor sale de muncă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 februarie 2001, De Nicola/BEL, T-7/98, T-208/98 și T-109/99, EU:T:2001:69, punctul 286, și Hotărârea din 8 iulie 2004, Schochaert/Consiliul, T-136/03, EU:T:2004:229, punctul 41). Astfel, pentru constatarea existenței unei hărțuiri morale, conduita respectivă trebuie să prezinte în mod obiectiv un caracter intenționat (Hotărârea din 4 mai 2005, Schmit/Comisia, T-144/03, EU:T:2005:158, punctul 65, și Hotărârea din 25 octombrie 2007, Lo Giudice/Comisia, T-154/05, EU:T:2007:322, punctul 83).

- 117 În urma intrării în vigoare, la 1 mai 2004, a articolului 12a alineatele (1) și (3) din statut, potrivit căruia „[o]rice funcționar se abține de la orice formă de hărțuire morală și sexuală”, prin hărțuire morală se înțelege de la data respectivă „orice conduită abuzivă de lungă durată, repetată sau sistematică, ce se manifestă prin comportament, limbaj, acte, gesturi și înscrisuri care sunt intenționate și care aduc atingere personalității, demnității sau integrității fizice sau psihice ale unei persoane”.
- 118 Astfel, este necesar să se constate că, în formularea articolului 12a alineatul (3) din statut, legiuitorul Uniunii nu a preluat cerința jurisprudențială anterioară, amintită la punctul 116 de mai sus, potrivit căreia, pentru a intra în sfera noțiunii de hărțuire morală, un comportament trebuie să fi urmărit, în mod obiectiv, „discreditarea sau degradarea în mod deliberat a condițiilor de muncă” ale persoanei față de care a fost manifestat un asemenea comportament.
- 119 Prin urmare, este necesar să se admită că noțiunea de hărțuire morală este definită la articolul 12a alineatul (3) din statut ca fiind o „conduită abuzivă” care, în primul rând, se materializează prin comportament, limbaj, acte, gesturi sau înscrisuri care sunt „de lungă durată, repetate sau sistematice”, ceea ce înseamnă că hărțuirea morală trebuie înțeleasă ca un proces în mod necesar de durată și presupune existența unor acțiuni repetate sau continue care sunt „intenționate”, iar nu „accidentale”. În al doilea rând, pentru a intra în sfera noțiunii menționate, comportamentul, limbajul, actele, gesturile sau înscrisurile trebuie să aducă atingere personalității, demnității sau integrității fizice ori psihice ale unei persoane (Hotărârea din 13 decembrie 2017, HQ/OCVV, T-592/16, nepublicată, EU:T:2017:897, punctul 101; a se vedea de asemenea Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 76 și jurisprudența citată).
- 120 Astfel, nu este necesar să se stabilească faptul că comportamentul, limbajul, actele, gesturile sau înscrisurile în cauză au fost săvârșite cu intenția de a aduce atingere personalității, demnității sau integrității fizice sau psihice ale unei persoane. Altfel spus, poate exista hărțuire morală fără să se demonstreze că autorul hărțuirii a intenționat, prin acțiunile sale, să discrediteze victima sau să degradeze în mod intenționat condițiile sale de muncă. Este suficient ca aceste acțiuni, atunci când au fost săvârșite intenționat, să fi generat în mod obiectiv astfel de consecințe (a se vedea Hotărârea din 5 iunie 2012, Cantisani/Comisia, F-71/10, EU:F:2012:71, punctul 89, și Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 77 și jurisprudența citată).
- 121 În sfârșit, acțiunea în cauză trebuie, în temeiul articolului 12a alineatul (3) din statut, să aibă un caracter abuziv și rezultă că, prin urmare, calificarea drept „hărțuire” este supusă condiției ca aceasta să aibă o realitate obiectivă suficientă, astfel încât un observator imparțial și rezonabil, dotat cu o sensibilitate normală și aflat în aceleași condiții, să considere comportamentul sau actul respectiv ca fiind excesiv și criticabil (Hotărârea din 16 mai 2012, Skareby/Comisia, F-42/10, EU:F:2012:64, punctul 65, și Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 78).

- 122 Este necesar ca al treilea motiv să fie examinat din perspectiva considerațiilor jurisprudențiale de mai sus, abordând în ordine cronologică fiecare dintre evenimentele menționate de reclamantă în raport cu articolul 12a din statut, înainte de a le aprecia în ansamblul lor, pentru a stabili dacă AAIC a săvârșit, după cum susține reclamanta, o eroare în ceea ce privește aprecierea situației de fapt și, în consecință, a încălcat atât articolul 12a, cât și articolul 24 din statut.
- 123 Prin urmare, trebuie să mai subliniem că definiția vizată la articolul 12a din statut constituie o noțiune obiectivă care, chiar dacă se bazează pe o calificare contextuală a unor acte și comportamente ale unor terți, în speță funcționari și agenți, care nu este întotdeauna ușor de realizat, nu implică totuși efectuarea unor aprecieri complexe de tipul celor care pot decurge din noțiuni de natură economică (a se vedea, cu privire la măsurile de protecție comercială, Hotărârea din 7 mai 1991, Nakajima/Consiliul, C-69/89, EU:C:1991:186, punctul 86, și Hotărârea din 27 septembrie 2007, Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, punctul 40), științifică [a se vedea, pentru deciziile Agenției Europene pentru Produse Chimice (ECHA), Hotărârea din 7 martie 2013, Rütgers Germany și alții/ECHA, T-94/10, EU:T:2013:107, punctele 98 și 99] sau chiar tehnică [a se vedea, pentru deciziile Oficiului Comunitar pentru Soiuri de Plante (OCSP), Hotărârea din 15 aprilie 2010, Schröder/OCVV, C-38/09 P, EU:C:2010:196, punctul 77], care ar justifica să se recunoască administrației o marjă de apreciere la aplicarea noțiunii în cauză. În consecință, în cazul în care există o presupusă încălcare a articolului 12a din statut, trebuie cercetat dacă AAIC a săvârșit o eroare de apreciere a faptelor în raport cu definiția hărțuirii morale avută în vedere de această dispoziție, iar nu o eroare vădită de apreciere a situației de fapt.

– *Cu privire la comportamentele în litigiu invocate*

- 124 Reclamanta a arătat că, deși a avut întotdeauna o bună activitate profesională, considerată satisfăcătoare de trei șefi de unitate succesivi, ultimul fiind șeful unității de audiovizual, comportamentul acestuia din urmă s-ar fi schimbat față de ea de la sfârșitul anului 2011 și, chiar mai mult, în cursul anului 2012. Comportamentul respectiv ar fi continuat după perioada menționată, în speță din decembrie 2012 până în septembrie 2014. În mod concret, acest șef de unitate ar fi adoptat o conduită abuzivă care urmărea denigrarea sa sistematică și care consta în critici severe, în principal în fața unor terți, în prezența sau în lipsa ei, iar uneori și în scris. Criticile principale care i-au fost adresate astfel ar fi vizat în mod direct persoana sa, în special presupusele sale probleme de caracter și pretinsa ei aroganță. Șeful său de unitate i-ar fi amintit în mod sistematic că este superiorul său ierarhic și că trebuie să îl asculte, solicitând-i totodată în mod repetat să își justifice acțiunile, fără a trage însă vreo concluzie din justificările pe care ea le oferea drept răspuns. De asemenea, ar fi făcut presiuni asupra sa amenințând-o că va pune capăt raportului său de muncă sau, cel puțin, că nu va solicita reînnoirea contractului său de agent contractual auxiliar. Când i se adresa, ar fi utilizat formularea „Cine vă credeți, doamna marchiză?” și i-ar fi reproșat că are „probleme de caracter”. Or, reclamanta reproșează, dimpotrivă, că șeful său de unitate a avut reacții nejustificate.
- 125 De exemplu, în ceea ce privește lipsa de coordonare a șefului unității de audiovizual la punerea în aplicare a unei proceduri specifice de gestionare a cererilor în domeniul mass-media, care trebuiau să treacă în primul rând prin secțiunea de audiovizual coordonată de reclamantă, ea consideră că era îndreptățită să se plângă de aceasta într-un e-mail din 25 octombrie 2011.
- 126 De asemenea, în ceea ce privește e-mailul care i-a fost adresat de șeful unității de audiovizual la 26 septembrie 2011, menționând în copie alți doi agenți din sectorul Newsdesk Hotline, e-mail în care acesta din urmă a arătat că a solicitat în van în repetate rânduri ca unitatea respectivă să vină în ajutorul unei persoane dintr-un alt sector cu ocazia vizitei unei delegații a Republicii Tunisienne, e-mailul său trimis ca răspuns, la 26 septembrie 2011, ar fi constituit o reacție adecvată și exhaustivă care a demonstrat caracterul nefondat al reproșului în cauză care, în definitiv, ar fi vizat-o în esență pe ea, în mod personal.

- 127 Pe de altă parte, în ceea ce privește e-mailul din 19 ianuarie 2012, prin care reclamanta a furnizat informații directorului Direcției de media în legătură cu modul în care va fi organizată preluarea unei emisiuni de televiziune franceze, reclamanta apreciază că e-mailul primit ca răspuns din partea șefului unității de audiovizual la data de 19 ianuarie 2012, în care acesta i-a reproșat că a furnizat prematur directorului Direcției de media informații referitoare la evenimentul respectiv, în condițiile în care el însuși redacta un răspuns global în care preciza contribuția tuturor actorilor implicați, reclamanta consideră nejustificată această critică, precum și aceea că face pe „cavalerul singuratic”, „bombard[ând]” celelalte servicii cu informații pe care el trebuia să le transmită și să le coordoneze în calitate de șef de unitate, și că generează o imagine neprofesionistă și care nu ar reflecta o muncă în echipă, ba chiar că afectează negativ promovarea muncii în echipă în cadrul serviciului.
- 128 În urma unui e-mail pe care l-a trimis la 28 februarie 2012 unui alt sector pentru a solicita să fie anunțată în cazul unor modificări, completări sau eliminări de subiecte pe canalul de televiziune EuropeBySatellite (denumit în continuare „EbS”), reclamanta deplânge tonul și conținutul e-mailului primit ca răspuns din partea șefului său de unitate în aceeași zi, precum și al doilea schimb de e-mailuri care a urmat și în care acesta i-a atras atenția că există patru persoane la Newsdesk Hotline și că, prin urmare, una dintre ele putea foarte bine să aibă ea însăși ca sarcină monitorizarea și detectarea schimbărilor intervenite pe EbS, concluzionând că nu este posibil să „paseze tot timpul responsabilitatea/ba chiar «mingea» altora ([«] nu suntem informați!![»])” și solicitând celor patru persoane de la Newsdesk Hotline să „fie interactive la nivel intern și extern în căutarea de informații”.
- 129 Reclamanta menționează și un schimb de e-mailuri din 19 martie 2012 referitoare la o reuniune privind prezentarea evenimentului „Rabat (Maroc)] – Euromed” care a fost convocată de o persoană dintr-un alt sector și la care s-a deplasat în final doar una dintre cele patru persoane care lucrau la Newsdesk Hotline. Ea deplânge, în această privință, reproșul făcut de șeful unității de audiovizual celor trei persoane care au lipsit, printre care și reclamanta, într-un e-mail în care sublinia că era inutilă convocarea unor reuniuni de coordonare pentru a ajunge în cele din urmă acolo doar trei persoane, și anume el însuși, persoana care a convocat ședința și singura persoană de la Newsdesk Hotline care s-a deplasat la reuniunea respectivă. Or, în opinia reclamantei, se obișnuiește ca, la acest tip de reuniuni, serviciul menționat să fie reprezentat de o singură persoană, astfel încât, contrar celor sugerate de șeful de unitate în e-mailul său cu reproșuri, prezența celorlalte trei persoane, printre care și ea însăși, nu era necesară.
- 130 Reclamanta deplânge de asemenea tonul și conținutul unui schimb de e-mailuri din 8 mai 2012. Astfel, într-un prim e-mail trimis unității de audiovizual și, în copie, altor opt persoane și unui serviciu, reclamanta a solicitat în post-scriptum unuia dintre acești destinatari următoarele:
- „[X], ai putea pe viitor să aștepti să terminăm cercetările noastre și consult[ările] cu părțile interesate înainte de a da «forward» unui e-mail cu informații lipsă sau incomplete în cazul sectorului meu?”
- 131 În răspunsul său la e-mailul respectiv, adresat reclamantei și, în copie, persoanei vizate de aceasta, precum și unei alte persoane, șeful de unitate a scris atunci următoarele:
- „Trebuie să încetați a încerca să [re]puneți pe toată lumea la punct... Acest dosar [...] a fost gestionat de către [X] în mod corect și cu profesionalism [...]. Nu am avut timp să reacționez înainte, dar intenționez să organizez o întâlnire cu dumneavoastră în acest sens cât mai curând posibil. Nu mi-a plăcut schimbul de e-mailuri referitor la dosarul respectiv. Una este întocmirea unei fișe și stabilirea unui sistem de lucru, [...] [cu totul] altceva [este] impolitețea față de colegi. Telefonul ajută de asemenea la evitarea unui mare număr de neînțelegeri. Consider că toate metodele menționate sunt de domeniul trecutului și intenționez să reacționez foarte puternic împotriva unor asemenea acțiuni, aflate în afara regulilor elementare ale activității de lucru în comun, trăgând în mod direct la răspundere persoanele care nu au înțeles mesajele pe care le-am trimis în mod repetat tuturor.

Mesajul este clar. Rămânem o echipă care trebuie să lucreze și care va lucra împreună, indiferent de orice. Nu sunt obligat să respect un «sector» care încearcă să pară un cavalier singuratic sau să aibă ultimul cuvânt. Acest lucru este și rămâne de competența mea exclusivă.”

- 132 Reclamanta a răspuns la cel din urmă e-mail că nu este de acord cu șeful de unitate și apreciază că, o dată în plus, sectorul respectiv al Newsdesk Hotline este cel care „o încas[a]”, deși alte sectoare „funcțion[au] necorespunzător, practic[au] reținerea de informații[i] sau [semănau] confuzie”. În același e-mail, ea a subliniat că, în numeroase situații, membrii Newsdesk Hotline erau puși în fața faptului împlinit de către alte sectoare și că ei nu urmăreau să aibă ultimul cuvânt. Pe de altă parte, a arătat că și ceilalți membri ai Newsdesk Hotline erau la capătul puterilor din această cauză.
- 133 În cadrul unei reuniuni a unității, convocată la 10 mai 2012 și care a avut ca obiect discutarea unor probleme existente în unitate și identificarea soluțiilor pentru remedierea lor, potrivit reclamantei, șeful unității de audiovizual s-a legat în mod direct de ea, criticând-o în mod deschis și exclusiv, acuzând-o de reținere de informații și de faptul că nu dă dovadă de spirit de echipă, în definitiv susținând deci că este responsabilă pentru deficiențe. Ar fi atacat-o totodată personal, întrebând-o despre alte subiecte care nu aveau nicio legătură cu coordonarea celor trei poli ai unității și fără să îi acorde posibilitatea de a răspunde. Într-un e-mail intitulat „Confidențial”, adresat șefului unității de audiovizual la 12 mai în același an, Y menționa de asemenea că „[s-a întors] acasă la [el] cu un nod în stomac și că nu [a] dormit bine”. Persoana respectivă afirma că „această reuniune [ar fi] fost foarte dură și [ar fi] scoasă din contextul său cu observații irelevante” și se întreba „cum a reușit [reclamanta] să își păstreze echilibrul și calmul”. A doua zi după reuniunea în cauză, reclamanta a fost în concediu medical.
- 134 Reclamanta evocă încă un incident survenit în cursul lunii noiembrie 2012 în legătură cu înlocuirea, în timpul pauzei de prânz, a unei colege de la serviciul de acreditare din cadrul unității de audiovizual care trebuia să asigure, singură, primirea jurnaliștilor la Parlament cu ocazia vizitei a șaisprezece șefi de stat sau de guvern pentru un eveniment intitulat „Friends of Cohesion”. În cursul zilei, șeful de unitate ar fi tratat-o cu dispreț pe reclamantă pentru motivul că membrii Newsdesk Hotline nu ar fi oferit sprijinul pe care l-a solicitat pentru ca Z, colega lor, să își poată lua pauza de masă. În această privință, reclamanta a arătat că a avut un schimb de e-mailuri cu Z la 4 octombrie 2012 pentru acordarea unei susțineri care să îi permită luarea unei asemenea pauze.
- 135 Totuși, într-un e-mail din 13 noiembrie 2012 adresat membrilor unității, șeful de unitate a arătat că, deși Z nu s-a plâns, el și alți colegi au constatat că înlocuirea prin rotație a persoanei interesate, care a dispus să fie organizată începând cu luna septembrie, nu a fost respectată, astfel încât ea nu putea să ia pauză. Acesta a continuat după cum urmează:

„În sfârșit, tocmai am vorbit cu persoana care asigură în prezent coordonarea echipei, care mi-a răspuns pe un ton provocator, foarte neplăcut, după ce i-am amintit că astăzi, având în vedere sosirea unui număr mare de echipe pentru [«Friends of Cohesion»] și pentru audierea comisarilor, trebuie să asigurăm un sprijin puternic lui [Z]. Se pare că mesajul nu a fost luat în considerare la stabilirea listei voastre de «priorități» ale zilei [...]. Nu văd, după cum am discutat ieri [în cursul] reuniunii de planificare, nimic mai important astăzi decât această primire a jurnaliștilor încă de la sosirea [lor] și, bineînțeles, doresc să existe de acum înainte un calendar obligatoriu cu un nume în fiecare zi pentru a asigura înlocuirea colegei noastre, cel puțin în timpul pauzei de prânz și în orice moment când dorește, de exemplu, după cum faceți și voi, [pentru] luarea concediilor. [S]per că acest mesaj este suficient de clar pentru toată lumea [...]. Faceți parte dintr-o echipă și dacă unul sau altul nu își găsește locul printre noi, sunteți liberi să căutați în altă parte un loc de muncă mai apropiat de dorințele voastre.”

136 Ulterior, șeful unității de audiovizual ar fi informat reclamanta, în cursul unei reuniuni care a avut loc la 4 decembrie 2012 în prezența unui asistent, că el este cel care comandă, indiferent dacă îi place sau nu îi place reclamantei. În acest context, potrivit afirmațiilor reclamantei, el ar fi spus pe un ton amenințator următoarele:

„Echipa funcționează cu sau fără dumneavoastră, primesc zilnic sute de [curriculum vitae] din partea unor oameni care știu foarte bine să facă ceea ce faceți în cadrul serviciului. Dacă nu vă schimbați atitudinea, voi lua o decizie.”

137 Reclamanta susține totodată că șeful de unitate ar fi criticat, în lipsa ei, activitatea echipei pe care o coordona, în special în cursul a două reuniuni, ceea ce reclamanta i-a reproșat într-un e-mail din 12 noiembrie 2013 prin care și-a manifestat dezamăgirea cu privire la un asemenea comportament din partea șefului de unitate. De altfel, ea a prezentat în acest sens în special un schimb de e-mailuri din 18 martie 2014, între Y și șeful unității de audiovizual, în care Y i-a spus că, în opinia sa, „obiectul reuniunii [din 17 martie 2014 a fost] linșarea și denigrarea unor persoane absente [și] a serviciului în cadrul căruia lucrează acestea”. În plus, pe de o parte, ea a prezentat e-mailul unei foste secretare a șefului unității de audiovizual care, în contextul repartizării sale la un alt serviciu, a scris următoarele:

„Experiența mea la unitatea de audiovizual?! [E]ste ca a unui dependent de heroină, care își injectează drogul crezând [...] că va găsi paradisul, în timp ce coboară tot mai mult spre infern. Nu am fost niciodată atât de bucuroasă că plec.”

138 Pe de altă parte, reclamanta a menționat demisia unei asistente a șefului unității de audiovizual, prezentată într-un e-mail succint din 27 ianuarie 2015, ca fiind semnul disconfortului creat de comportamentul respectivului șef de unitate.

139 La data de 25 septembrie 2014, cu ocazia unei reuniuni convocate de șeful unității de audiovizual, ar fi intervenit un diferend între aceasta și reclamantă. În acest context, în timp ce i-a solicitat deschiderea istoricului unui program informatic pentru a constata că de fapt, contrar a ceea ce susținea, contribuțiile membrilor Newsdesk Hotline erau pozitive, ar fi întrerupt-o cu brutalitate și i-ar fi amintit că el este șeful și el este cel care decide dacă o persoană trebuie să reprezinte un sector în cursul reuniunilor serviciului. De asemenea, el ar fi concluzionat că sectorul Newsdesk Hotline era inutil.

140 În urma incidentului în cauză, reclamanta s-ar fi deplasat la serviciul medical al Parlamentului și, începând din 26 septembrie 2014, a primit concediu medical și, de atunci, nu s-a mai întors la locul de muncă. În această privință, ea apreciază că de fapt certificatele medicale pe care le-a furnizat nu au fost luate în considerare în mod suficient de AAIC atunci când a soluționat cererea de asistență, încălcându-se astfel obligația de sollicitudine.

– *Cu privire la evaluarea individuală a diferitor comportamente în litigiu*

141 Cu titlu introductiv, Tribunalul amintește că, deși nu este exclusă posibilitatea ca șeful de unitate să fi adoptat un ton inadecvat în cursul reuniunilor unității sau cu ocazia discuțiilor cu reclamanta, cuvintele sau gesturile accidentale, chiar dacă pot părea inadecvate, sunt excluse din domeniul de aplicare al articolului 12a alineatul (3) din statut (Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 95).

142 Pe de altă parte, având în vedere puterea largă de apreciere de care dispun instituțiile în ceea ce privește organizarea serviciilor lor, nici deciziile administrative referitoare la chestiunile care țin de organizarea serviciilor, chiar dacă sunt dificil de acceptat, nici dezacordurile cu administrația asupra acelorași chestiuni nu pot în sine să dovedească existența unei hărțuiri morale (a se vedea Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 98 și jurisprudența citată).

- 143 În speță, faptele relatate demonstrează desigur existența unei relații conflictuale într-un context administrativ dificil, dar nu atestă acte care să prezinte un caracter abuziv sau excesiv, afirmațiile și comportamentele documentate demonstrând, cel mult, o gestionare dificilă, uneori chiar stângace, a unei situații conflictuale de către șeful unității de audiovizual.
- 144 Astfel, dacă tonul utilizat de șeful de unitate în unele dintre aceste e-mailuri poate părea uneori oarecum familiar sau nerafinat din punct de vedere lingvistic sau stilistic, fără a fi însă excesiv, acest fapt trebuie să fie analizat în contextul dificultăților de funcționare a serviciului după restructurarea lui.
- 145 În această privință, Tribunalul arată că în esență e-mailurile care au fost prezentate de reclamantă și care i-au fost adresate de șeful său de unitate vizau reproșuri făcute de șeful de unitate respectiv, ceea ce, în principiu, intra în sfera competențelor sale în calitate de superior ierarhic.
- 146 Astfel, în ceea ce privește e-mailurile în care el i-a reproșat reclamantei un comportament, o acțiune sau o omisiune pe care le-a considerat neconforme cu cerințele serviciului, cum sunt e-mailurile din 26 septembrie 2011 și din 19 ianuarie, 28 februarie și 19 martie 2012, trebuie arătat că acestea nu ar fi neapărat excesive sau criticabile pentru un observator imparțial și rezonabil, dotat cu o sensibilitate normală și aflat în aceleași condiții. Prin urmare, asemenea reproșuri, făcute în limbaj moderat, puteau avea o justificare obiectivă, având în vedere comportamentul reclamantei, care a fost criticat de șeful unității de audiovizual.
- 147 Astfel, trebuie amintit că, în sine, critica unui superior ierarhic privind îndeplinirea unei activități sau a unei sarcini de către un subordonat nu constituie un comportament inadecvat, întrucât, în acest caz, gestionarea unui serviciu ar fi practic imposibilă (Hotărârea din 11 iulie 2013, Tzirani/Comisia, F-46/11, EU:F:2013:115, punctul 97, și Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 87). De asemenea, observațiile negative adresate unui agent nu aduc atingere în mod necesar personalității, demnității sau integrității sale dacă sunt formulate în termeni moderați și nu se bazează pe acuzații abuzive și lipsite de orice legătură cu faptele obiective (Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 87; a se vedea totodată în acest sens Hotărârea din 24 februarie 2010, Menghi/ENISA, F-2/09, EU:F:2010:12, punctul 110).
- 148 Or, în ceea ce privește e-mailul din 26 septembrie 2011, independent de explicațiile furnizate ulterior de reclamantă și în cazul cărora, contrar a ceea ce susține reclamanta, șeful unității de audiovizual nu avea în mod necesar obligația de a lua poziție în scris sau într-un anumit termen, șeful de unitate în cauză nu a făcut decât să transmită o plângere a unui coleg din alt serviciu referitoare la lipsa de sprijin din partea reclamantei și a altor membri ai sectorului Newsdesk Hotline. Un asemenea reproș, făcut în limbaj moderat, nu ar părea excesiv sau criticabil unui observator extern imparțial și rezonabil.
- 149 Referitor la e-mailul din 19 ianuarie 2012, rezultă că, întrucât reclamanta a luat inițiativa de a transmite informații directorului Direcției de media, superiorul ierarhic al șefului unității de audiovizual, fără înștiințarea prealabilă a acestuia, nu a fost inadecvat din partea acestui șef de unitate să critice reclamanta și să îi amintească, în limbaj moderat, cerințele sale ca membrii unității să acționeze în mod colectiv și sub autoritatea sa ierarhică, deși este adevărat că, din punct de vedere formal, tonul e-mailului menționat putea să fie mai îngrijit. Astfel, împrejurarea că reclamanta a avut, în trecut și ulterior, ocazia sau obiceiul de a comunica direct cu directorul în cauză este irelevantă, întrucât este cert că șeful de unitate era superiorul său ierarhic direct și, în această calitate, îi putea pretinde să acționeze ca parte a unui colectiv.
- 150 În legătură cu schimbul de e-mailuri din 28 februarie 2012, trebuie să arătăm că, în e-mailul său trimis la ora 11:04, reclamanta a comunicat șefului unității de audiovizual că „trebuie[a] ca cineva de la EbS [...] să comunice [sectorului Newsdesk Hotline] modificările sau rezervele apărute pentru asigurarea unei info[r]mări credibile în raport cu «clienții» [lor]”. Astfel, dat fiind că ea solicita ca o persoană de

la biroul responsabil din cadrul EbS să informeze în timp real Newsdesk Hotline despre asemenea modificări, nu a fost inadecvat ca șeful de unitate să îi răspundă că, din punctul său de vedere în calitate de superior ierarhic care gestionează atât Newsdesk Hotline, cât și EbS, una dintre cele patru persoane din cadrul Newsdesk Hotline trebuia să preia sarcina menționată, pe care reclamanta o considera necesară și dorea să fie preluată de o terță persoană.

- 151 În plus, reclamanta nu a fost unicul destinatar al e-mailului respectiv și, deși tonul acestuia din urmă putea să fie, din nou, mai puțin familiar, criticile adresate prin intermediul său reclamantei, dar și uneia dintre colegile sale de la Newsdesk Hotline, nu sunt nici nerezonabile, nici excesive. În sfârșit, Tribunalul arată că, în răspunsul său la e-mailul reclamantei și al șefului de unitate, o persoană de la EbS a contestat în mod clar, într-un e-mail scris în limba spaniolă, veridicitatea afirmației reclamantei potrivit căreia aceasta din urmă a încercat să contacteze telefonic serviciul menționat și chiar a acuzat-o că minte și aruncă vina asupra altora.
- 152 În ceea ce privește reproșul făcut de șeful unității de audiovizual, în e-mailul din 19 martie 2012, pentru absența reclamantei și a altor doi colegi ai săi de la o reuniune, trebuie amintit că un funcționar sau un agent are obligația de a fi disponibil pentru a se întâlni cu superiorul său ierarhic atunci când acesta îl convoacă la o reuniune (Hotărârea din 10 iulie 2014, CW/Parlamentul, F-48/13, EU:F:2014:186, punctul 123). Prin urmare, independent de justificările invocate ulterior de reclamantă pentru absența respectivă, e-mailul șefului de unitate din 19 martie 2012 nu ar fi în niciun caz inadecvat pentru un observator imparțial și rezonabil.
- 153 În ceea ce privește schimbul de e-mailuri din 8 mai 2012, trebuie arătat că, în e-mailul trimis inițial de reclamantă șefului unității de audiovizual, altor opt persoane și unui serviciu, aceasta a făcut referire în mod direct la un coleg din cadrul altui serviciu, lăsând să se înțeleagă că el răspândea informații incomplete care afectau sectorul Newsdesk Hotline. Or, o asemenea afirmație, făcută într-un e-mail adresat mai multor destinatari, putea fi percepută de persoana vizată ca o denigrare a calității activității sale, chiar dacă reclamanta, ținând seama de funcțiile și de gradului său, nu era în niciun caz într-o poziție de superioritate ierarhică care să îi confere competența de a evalua și de a se exprima astfel asupra calității prestațiilor profesionale ale persoanei în cauză. De altfel, orice funcționar sau agent trebuie nu doar să se abțină să conteste fără temei autoritatea superiorilor săi ierarhici, ci și să dea dovadă de echilibru și de prudență, în special atunci când alege mai mulți destinatari pentru a trimite e-mailuri care se înscriu într-un astfel de demers sau vizează punerea în discuție a calității muncii unuia dintre colegii lor.
- 154 Prin urmare, chiar dacă șeful unității de audiovizual putea utiliza o exprimare mai puțin familiară decât „[t]rebuie să încetați a încerca să [re]puneți pe toată lumea la punct”, nu este mai puțin adevărat că a fost adecvat și legitim din partea lui să îi explice reclamantei că a depășit limitele domeniului său de competență, asigurând totodată persoana în cauză de calitatea prestațiilor sale profesionale, a cărei evaluare ține în mod prioritar de competența șefului de unitate respectiv. De asemenea, deși reclamanta a formulat reproșul adresat lui X sub forma unei instrucțiuni cuprinse într-un e-mail trimis mai multor destinatari, șeful de unitate a avut grijă să nu trimită răspunsul său decât reclamantei, lui X și persoanei responsabile de planificarea resurselor de producție.
- 155 În ceea ce privește problema înlocuirii lui Z cu ocazia primirii jurnaliștilor la Parlament, fermitatea tonului utilizat în e-mailul din 13 noiembrie 2012 indică desigur existența unui conflict cu reclamanta asupra chestiunii respective și, în mod evident, a unor dificultăți de comunicare. Totuși, acest e-mail cu reproșuri adresat de altfel întregii echipe vizate nu constituie ca atare un înscris care aduce atingere personalității, demnității sau integrității fizice sau psihice ale reclamantei sau ale altor membri ai echipei sale.
- 156 În sfârșit, referitor la presupusele amenințări reiterate de șeful unității de audiovizual constând în intenția sa de a nu reînnoi contractul reclamantei în cazul în care ea nu își schimbă comportamentul, din dosar rezultă că, deși este demonstrat că șeful de unitate a exprimat o poziție de același fel față de

toți membrii Newsdesk Hotline, în speță în e-mailul din 13 noiembrie 2012 (a se vedea punctul 135 de mai sus), reclamanta nu a dovedit totuși existența efectivă a unei amenințări exprimate de șeful de unitate respectiv în mod special la adresa ei în legătură cu reînnoirea contractului său de muncă. În special, deși un martor a arătat desigur că, în ceea ce îl privește, șeful unității de audiovizual i-a amintit „că nu este decât un agent temporar”, iar un altul „[a considerat] că [propriul] său contract [continuă] pentru că nu a formulat plângeri”, acesta nu are legătură cu problema contractului reclamantei înseși.

- 157 De asemenea și în orice caz, pe de o parte, atât timp cât reclamanta a fost în activitate, contractul său a fost reînnoit și în special din cuprinsul punctului 94 din Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul (T-584/16, EU:T:2017:282), rezultă că șeful de unitate a făcut ceea ce era necesar pentru reînnoirea contractelor unor persoane cum este reclamanta pentru un an complet și că încerca, în cadrul competențelor sale, să obțină, în măsura posibilului, o perioadă de reînnoire a contractelor lor de muncă în cadrul unității mai lungă decât înainte. Pe de altă parte, chiar dacă tonul e-mailului din 13 noiembrie 2012 trimis tuturor colaboratorilor Newsdesk Hotline poate fi considerat familiar și nu se poate exclude că, în cursul reuniunii menționate în acest e-mail, șeful de unitate a insinuat că ar putea aprecia oportunitatea reînnoirii contractelor cu agenții temporari în funcție de respectarea instrucțiunilor sale, nu este în mod necesar nerezonabil ca un superior ierarhic să își exprime nemulțumirea cu privire la comportamentul și calitatea prestațiilor profesionale ale subordonaților săi.

– Cu privire la aprecierea globală a comportamentelor în litigiu

- 158 Având în vedere diferitele fapte în litigiu examinate anterior cu titlu individual, precum și toate celelalte elemente sau evenimente, chiar dacă nu au putut fi întotdeauna documentate, prezentate de reclamantă în scris, în special schimburile de replici aprinse care au avut loc în cursul reuniunilor din 4 decembrie 2012 și din 25 septembrie 2014, Tribunalul consideră că, deși stilul și tonul anumitor mesaje scrise ale șefului unității de audiovizual și comportamentele pe care le-ar fi avut în cursul acestor reuniuni sau chiar în timpul discuțiilor directe bilaterale cu reclamanta, ar putea fi percepute, inclusiv din punctul de vedere al turnurilor lingvistice, ca fiind deosebit de directe și fără menajamente sau, în cazul unora, accidentale, chiar sarcastice, nu este mai puțin adevărat că, dat fiind contextul în care au fost formulate, cu precădere existența unor dificultăți organizatorice, dar și tonul utilizat de reclamanta însăși, în special în unele dintre e-mailurile sale adresate superiorilor săi ierarhici sau altora dintre colegii săi și astfel cum a fost prezentat acest lucru de anumiți martori, un observator imparțial și rezonabil nu ar fi perceput în mod necesar conduita șefului de unitate în cauză ca fiind abuzivă în sensul articolului 12a alineatul (3) din statut.
- 159 Astfel, în ceea ce privește posibilitatea aprecierii de către AAIC a faptelor imputate în contextul caracterizat prin dificultăți de funcționare a serviciului, trebuie subliniat că, în conformitate cu jurisprudența amintită la punctul 121 de mai sus, aprecierea existenței unei hărțuiri morale presupune să se examineze dacă faptele invocate au o realitate obiectivă suficientă, astfel încât un observator imparțial și rezonabil, dotat cu o sensibilitate normală și aflat în aceleași condiții, să considere comportamentul sau actul respectiv ca fiind excesiv și criticabil. Or, în speță, dificultățile de funcționare a serviciului fac parte din contextul în care au avut loc fapte invocate, astfel încât ele puteau fi luate în considerare pentru a recrea condițiile în care observatorul respectiv trebuia să fie repositionat pentru determinarea modului în care le-ar fi perceput dacă asista la desfășurarea lor.
- 160 De altfel, Tribunalul arată, în această privință, că reproșurile șefului unității de audiovizual, exprimate în e-mailuri sau în cursul reuniunilor, nu au fost adresate exclusiv reclamantei și că, în calitatea sa de superior ierarhic, el avea dreptul să transmită instrucțiuni, să le reamintească și să își exprime în asemenea situații nemulțumirea în legătură cu nivelul și calitatea prestațiilor profesionale ale membrilor unității, inclusiv ale reclamantei. În plus, deși atmosfera de lucru din cadrul unității de audiovizual nu era neapărat una dintre cele mai indulgente, după cum pare să indice plecarea a doi dintre colaboratorii șefului unității de audiovizual, aceasta nu permite să se constate existența unei hărțuiri morale împotriva reclamantei. În sfârșit, documentele furnizate de reclamantă, precum și

procesele-verbale de audiere a martorilor tind să indice că poate și ea însăși a contribuit la tensiunile menționate de AAIC în decizia atacată, interpretată din perspectiva scrisorii din 8 decembrie 2015, de exemplu prin e-mailurile sale din 25 septembrie 2011, precum și din 28 februarie și 8 mai 2012.

- 161 În ceea ce privește procesele-verbale de audiere a martorilor, contrar celor susținute de reclamantă, modul în care mărturiile lor au fost retranscrise pentru a servi nevoilor unui asemenea document, și anume întocmirea avizului comitetului consultativ, nu permite să se constate nici că ar fi fost prezentate în mod lacunar, nici că nu ar putea servi drept probă materială adecvată pentru examinarea prezentului motiv. În special, ea nu poate să critice comitetul consultativ pentru că ar fi formulat întrebări vagi sau irelevante, deși dispunea de o largă putere de apreciere în desfășurarea anchetei administrative care i-a fost încredințată de AAIC.
- 162 În ceea ce privește conținutul mărturiilor, acesta tinde desigur să confirme existența unor „clanuri” de funcționari sau de agenți în cadrul unității de audiovizual, dintre care unul este în mod evident structurat în jurul sectorului Newsdesk Hotline coordonat de reclamantă, precum și a unor dificultăți de organizare a diferitor sectoare ale acestei unități, cu implicații asupra clarității atribuțiilor lor pentru interlocutorii unității respective, atât din interiorul, cât și din afara Parlamentului, dar și asupra interacțiunilor dintre sectoarele menționate, după cum reiese din referirile în speță la dificultățile legate de înlocuirea unei persoane în timpul pauzelor de la prânz, de modalitățile de transmitere a anumitor informații sau chiar de identificarea circuitului decizional adecvat pentru organizarea de evenimente.
- 163 Unele mărturii tind să confirme temeinicia anumitor afirmații ale reclamantei privind personalitatea puternică a șefului unității de audiovizual, un anumit grad de agresivitate a acestuia din urmă față de ea și existența unor dificultăți de relaționare între șeful de unitate și alți colaboratori din unitatea sa, dintre care nimeni nu a introdus însă o cerere de asistență în temeiul articolului 24 din statut. În schimb, un număr egal sau chiar superior de mărturii indică un comportament inadecvat din partea reclamantei, confirmând temeinicia criticilor șefului de unitate față de aceasta, precum și existența unor diferende profesionale între reclamantă și alți colaboratori ai unității de audiovizual, a tendinței sale de a reține informații pentru a se face indispensabilă funcționării Newsdesk Hotline și unității de audiovizual, a înclinației reduse a reclamantei de a sprijini alte sectoare ale unității de audiovizual sau chiar a agresivității și a unor minciuni ale sale referitoare la unele dintre prestațiile sale profesionale. De altfel, potrivit unor mărturii, criticile șefului de unitate nu o vizau în mod special pe reclamantă, ci funcționarea și performanța sectorului Newsdesk Hotline, coordonat *de facto* de aceasta.
- 164 În concluzie, Tribunalul consideră că, deși diferitele înscrisuri din dosarul prezentei cauze, inclusiv avizul comitetului consultativ și procesele-verbale de audiere a martorilor, pun în evidență anumite deficiențe incontestabile în stilul managerial al șefului unității de audiovizual, în special insinuări inadecvate adresate mai multor membri ai personalului unității respective, printre care și reclamanta, cu privire la faptul că sunt „liberi să își caute un loc de muncă altundeva”, totuși nu a fost încălcat articolul 12a din statut și AAIC nu a săvârșit o eroare de apreciere a faptelor examinate în decizia atacată făcând trimitere la considerațiile expuse în scrisoarea din 8 decembrie 2015, potrivit cărora faptele invocate, analizate global, nu demonstrează existența unui comportament abuziv al șefului de unitate față de reclamantă, în sensul că un observator obiectiv, dotat cu o sensibilitate normală, nu ar fi considerat că situația de fapt prezentată este de natură să aducă atingere personalității, demnității sau integrității fizice sau psihice ale reclamantei.
- 165 Concluzia menționată nu este repusă în discuție de împrejurarea că șeful unității de audiovizual a fost informat despre introducerea de către reclamantă a cererii de asistență și că el i-a informat, la rândul său, despre aceasta pe membrii unității sale în cadrul unei reuniuni a serviciului care a avut loc la 13 ianuarie 2015. Astfel, este desigur preferabil, în principiu, din motive legate de protecția presupusei victime, precum și a integrității profesionale a prezumtivului autor al hărțuirii, ca, într-o primă etapă, AAIC să nu îl informeze nici pe acesta din urmă, nici pe alte terțe persoane despre introducerea unei cereri de asistență și despre identitatea solicitantului. Totuși, întrucât statutul nu cuprinde o dispoziție specială în acest sens, AAIC poate în orice caz, atunci când presupusa victimă a fost supusă, ca în cazul

de față, unei măsuri de îndepărtare, să decidă în contextul soluționării unei cereri de asistență să informeze persoana acuzată într-o astfel de cerere despre existența acesteia, în măsura în care divulgarea informațiilor respective nu aduce atingere eficacității anchetei, ceea ce nu era cazul în speță. Mai mult, în prezenta cauză, membrii unității de audiovizual trebuiau neapărat să fie informați în final de existența anchetei administrative, întrucât au fost invitați să depună mărturie în fața comitetului consultativ.

- 166 În consecință, critica reclamantei prin care reproșează, în cadrul acestui motiv, săvârșirea unei „erori vădite de apreciere” de către AAIC și încălcarea articolului 12a din statut trebuie respinsă.

– *Cu privire la celelalte critici*

- 167 În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea articolului 24 din statut de către AAIC, Tribunalul constată că, în măsura în care autoritatea respectivă a constatat, fără a săvârși o eroare de drept în aplicarea definiției „hărțurii morale” prevăzute la articolul 12a din statut, că faptele care au fost prezentate în cererea de asistență și care au făcut obiectul anchetei administrative nu trebuie considerate în final drept hărțuire morală, autoritatea în cauză nu era obligată să adopte măsuri de asistență suplimentare. Astfel, în speță, măsurile luate inițial de AAIC, și anume îndepărtarea reclamantei și inițierea unei anchete administrative, se întemeiau pe constatarea că reclamanta a furnizat, în cererea de asistență, o dovadă *prima facie* suficientă pentru faptele pe care le invoca. Totuși, atunci când, la încheierea anchetei administrative, AAIC a apreciat că nu se află în prezența unui caz de hărțuire morală în sensul articolului 12a din statut, aceasta nu mai era obligată, în special având în vedere larga sa putere de apreciere, să adopte alte măsuri de asistență și, astfel, putea să respingă cererea de asistență, în temeiul articolului 24 din statut.
- 168 În ceea ce privește critica referitoare la obligația de solitudine a AAIC, spre deosebire de ceea ce susține reclamanta, deși această autoritate este desigur obligată să examineze cererea de asistență cu toată deschiderea, obligația sa de solitudine nu îi impunea însă să dea dovadă de o deschidere sporită pentru motivul că reclamanta a prezentat certificate medicale potrivit cărora se afla în incapacitate de muncă din cauza unui „burn out” sau chiar că s-ar fi confruntat cu o situație de hărțuire morală. Astfel, AAIC era obligată să examineze cererea de asistență din perspectiva definiției avute în vedere la articolul 12a alineatul (3) din statut. Or, în această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că de fapt certificatele medicale prezentate de reclamantă, deși ar putea pune în evidență existența unor tulburări psihice, nu pot demonstra că aceste tulburări erau neapărat rezultatul unei hărțurii morale în sensul statutului, întrucât, pentru a concluziona că a existat o asemenea hărțuire, medicii care au consultat-o s-au întemeiat exclusiv pe descrierea făcută de reclamantă a condițiilor sale de muncă în cadrul Parlamentului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 decembrie 2008, K/Parlamentul, F-15/07, EU:F:2008:158, punctul 41, și Hotărârea din 17 septembrie 2014, CQ/Parlamentul, F-12/13, EU:F:2014:214, punctul 127) și, în orice caz, ei nu erau obligați să aplice definiția prevăzută la articolul 12a alineatul (3) din statut.
- 169 În sfârșit, în măsura în care, în cadrul prezentului motiv, recurenta urmărește să repună în discuție legalitatea deciziei de neprelungire a contractului său și nu, după cum afirmă, a celei de concediere, este necesar să se constate că argumentația respectivă este vădit inadmisibilă în virtutea autorității de lucru judecat a Hotărârii din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul (T-584/16, EU:T:2017:282).
- 170 Având în vedere ansamblul considerațiilor precedente, trebuie să se respingă al treilea motiv și, prin urmare, concluziile legate de anulare în totalitatea lor.

Cu privire la concluziile referitoare la despăgubiri

- 171 În susținerea concluziilor sale privind despăgubirile, reclamanta susține că a suferit un prejudiciu moral ca urmare a ilegalităților săvârșite de AAIC atunci când a soluționat cererea de asistență. Aceasta ar fi fost afectată în special de incertitudini, precum și de frământări, iar starea sa de sănătate s-ar fi deteriorat îndeosebi începând cu luna septembrie 2014. Ea solicită, pentru motivele menționate, acordarea unei sume de 70 000 de euro cu titlu de despăgubire.
- 172 De asemenea, reclamanta solicită o sumă suplimentară de 20 000 de euro pentru repararea prejudiciului moral generat de deficiențele care au afectat procedura de anchetă, în speță în ceea ce privește lucrările comitetului consultativ.
- 173 Astfel, reclamanta apreciază că AAIC a încălcat principiul termenului rezonabil de soluționare a cererii de asistență și că, pe de altă parte, comitetul consultativ, deși l-a sesizat în condiții conforme cerințelor flexibile stabilite de normele interne în materie de hărțuire, nu a respectat normele respective și mai ales nu a audiat-o în termenul de zece zile prevăzut de normele în cauză și nu a încercat în mod efectiv să o contacteze înainte de 3 martie 2015. Ea critică totodată calendarul audierii martorilor de către comitetul consultativ, arătând în special că au trecut peste șase luni între audierea sa, la 25 martie 2015, și cea a martorilor, care a avut loc la 6 octombrie 2015. La aceasta se adaugă faptul că, într-o primă etapă, AAIC a considerat în mod eronat, în decizia din 4 februarie 2015, că dosarul a fost închis. În sfârșit, potrivit reclamantei, ea a suferit și un prejudiciu moral din cauza prezenței, în cursul audierilor efectuate de comitetul consultativ, a unor persoane care nu făceau parte din comitetul respectiv și cărora, prin urmare, le-au fost dezvăluite informații confidențiale referitoare la persoana sa.
- 174 Parlamentul solicită respingerea concluziilor referitoare la despăgubiri, subliniind că, în prezenta cauză, AAIC ar fi adoptat cu promptitudine măsuri de asistență, în speță prin decizia de schimbare a repartizării reclamantei, aflată pe atunci în concediu medical, și de deschidere a anchetei administrative. În plus, el consideră că reclamanta nu a sesizat comitetul consultativ cu o plângere în sensul normelor interne în materie de hărțuire, întrucât președintele comitetului consultativ nu a fost destinatarul, în copia după cererea de asistență adresată AAIC, decât în calitatea sa de șef al unității de resurse umane a Direcției de resurse din cadrul DG „Personal”, iar nu în calitatea sa de președinte al comitetului consultativ. În sfârșit, Parlamentul consideră că reclamanta nu a reușit să indice care sunt informațiile confidențiale care au fost dezvăluite unor terți.
- 175 În această privință, este suficient să se amintească faptul că concluziile privind repararea unui prejudiciu material sau moral trebuie respinse atunci când prezintă o legătură strânsă cu concluziile privind anularea care au fost respinse la rândul lor ca inadmisibile sau nefondate (Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-570/16, EU:T:2017:283, punctul 69; a se vedea în acest sens și Hotărârea din 6 martie 2001, Connolly/Comisia, C-274/99 P, EU:C:2001:127, punctul 129, și Hotărârea din 14 septembrie 2006, Comisia/Fernández Gómez, C-417/05 P, EU:C:2006:582, punctul 51).
- 176 Prin urmare, pentru acea parte a concluziilor care este strâns legată de concluziile referitoare la anulare, concluziile privind despăgubirile trebuie respinse ca nefondate.
- 177 În ceea ce privește partea concluziilor legată de despăgubirile pentru prejudiciul moral care ar fi fost generat de ilegalitățile detașabile de cele de care ar fi fost afectată decizia atacată, în speță de disfuncționalitățile comitetului consultativ, Tribunalul amintește că reclamanta era în orice caz îndreptățită să formuleze o cerere de asistență în temeiul articolului 24 din statut către AAIC, fără a avea obligația de a sesiza în prealabil comitetul consultativ (Hotărârea din 16 mai 2017, CW/Parlamentul, T-742/16 RENV, nepublicată, EU:T:2017:338, punctul 54).

- 178 În continuare, trebuie să se constate că reclamanta a adresat cererea de asistență secretarului general și numai în copie președintelui comitetului consultativ, președintelui Parlamentului și directorului general de personal. Rezultă că reclamanta a transmis o copie a cererii de asistență ultimilor trei doar cu titlu informativ. Prin urmare, reclamanta nu poate susține că a sesizat în mod corespunzător comitetul consultativ despre situația sa. Astfel, ea nu poate reproșa Parlamentului că nu a asigurat respectarea de către această instanță internă distinctă de AAIC a normelor interne în materie de hărțuire, în special a obligației comitetului consultativ, astfel cum este prevăzută la articolul 11 din normele menționate, de a primi presupusa victimă în termen de zece zile lucrătoare de la data depunerii cererii.
- 179 În ceea ce privește durata soluționării cererii de asistență, formulată la 11 decembrie 2014, aceasta a fost de aproape 18 luni, ceea ce reprezintă o durată destul de lungă. Trebuie să se constate însă că, într-o primă etapă, directorul general de personal a furnizat răspunsuri inexacte, chiar contradictorii, în scrisorile sale din 4 februarie și din 4 martie 2015 referitor la adoptarea unei decizii implicite de respingere a cererii de asistență. Totuși, în conformitate cu principiul bunei administrări, caracterul eronat al informațiilor furnizate de AAIC a fost constatat ulterior de secretarul general în decizia din 20 august 2015, în urma reclamației reclamantei cu privire la chestiunea în cauză. În plus, aspectul respectiv al litigiului a justificat deja obligarea Parlamentului la plata a jumătate din cheltuielile de judecată efectuate de reclamantă în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul (T-570/16, EU:T:2017:283).
- 180 În ceea ce privește ancheta efectuată de comitetul consultativ, aceasta s-a derulat în realitate doar între data sesizării comitetului consultativ de către directorul general de personal, și anume 2 februarie 2015, și data la care acesta din urmă a emis avizul său consultativ, în speță 12 octombrie 2015, adică pe o perioadă de peste opt luni. Această perioadă de peste opt luni, deși reflectă un ritm relativ lent al lucrărilor comitetului consultativ, nu este însă nerezonabilă, având în vedere numărul martorilor care trebuiau audiați, tipul și numărul afirmațiilor reclamantei, faptul că, ținând seama de originea interdepartamentală a persoanelor care compuneau organismul consultativ respectiv, reuniunile comitetului consultativ nu puteau să aibă loc în mod periodic și că el a trebuit, pe parcursul lor, să audieze alți martori solicitați de comitetul în cauză pentru a se exprima cu privire la alte cauze decât cea a reclamantei.
- 181 În ceea ce privește perioada de peste șapte luni între data transmiterii avizului consultativ către secretarul general și cea a deciziei atacate, aceasta se explică prin exercitarea de către reclamantă a dreptului său de a fi audiată în legătură cu motivele pentru care AAIC intenționa să respingă reclamația sa.
- 182 Tribunalul consideră astfel că, privită în ansamblul său, durata procedurii de soluționare de către AAIC a cererii de asistență nu a fost nerezonabilă în speță.
- 183 În ceea ce privește afirmația reclamantei potrivit căreia informațiile confidențiale care o vizau ar fi fost transmise unor persoane care nu erau membri ai comitetului consultativ, pe lângă faptul că nu este susținută în niciun fel, Tribunalul arată că, având în vedere procesele-verbale de audiere, reiese că toate persoanele prezente erau membri titulari sau supleanți ai comitetului consultativ care cuprinde în total nouă membri și doi secretari. Prin urmare, argumentele invocate în acest sens trebuie să fie respinse ca nefondate.
- 184 Din cele de mai sus rezultă că trebuie respinse concluziile referitoare la despăgubiri.
- 185 În consecință, acțiunea trebuie respinsă în întregime ca nefondată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

186 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Totuși, în conformitate cu articolul 135 din Regulamentul de procedură, pe de o parte, Tribunalul poate să decidă, pentru motive de echitate, ca o parte care cade în pretenții să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, doar o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte sau chiar să decidă ca ea să nu fie obligată la plata acestora. Pe de altă parte, Tribunalul poate obliga o parte, chiar dacă a avut câștig de cauză, la plata, în tot sau în parte, a cheltuielilor de judecată, în cazul în care conduita acesteia, inclusiv din perioada anterioară formulării cererii introductive, justifică acest lucru, în special în cazul în care a provocat celeilalte părți cheltuieli pe care Tribunalul le apreciază ca fiind nejustificate sau șicanatoare.

187 În speță, Tribunalul arată că AAIC nu a pus la dispoziția reclamantei avizul comitetului consultativ pentru ca ea să își prezinte observațiile asupra motivelor invocate în scrisoarea din 8 decembrie 2015 în susținerea respingerii cererii de asistență. De asemenea, în ceea ce privește problema dacă directorul general de personal și secretarul general au dispus de avizul respectiv, precum și de procesele-verbale de audiere a martorilor de către comitetul consultativ în vederea adoptării deciziei atacate, respectiv a deciziei de respingere a reclamației, Parlamentul a furnizat răspunsuri vădit contradictorii, după cum a arătat în mod întemeiat reclamanta în observațiile sale din 26 martie 2018. Astfel, în timp ce în răspunsurile sale la aceeași întrebare adresată de Tribunal în această privință, și anume în răspunsul său din 15 decembrie 2017 și în ședință, Parlamentul a susținut că ei nu au avut la dispoziție decât un proces-verbal întocmit de președintele comitetului consultativ, secretarul general a atestat în sfârșit la 7 martie 2018, ca răspuns la o cerere expresă a Tribunalului formulată la sfârșitul ședinței și sub rezerva unei erori referitoare la o dată menționată de reclamantă, că directorul general de personal și el însuși ar fi dispus de avizul comitetului consultativ și de procesele-verbale de audiere a martorilor.

188 În consecință, Tribunalul apreciază că atitudinea Parlamentului justifică suportarea propriilor cheltuieli de judecată și că, în plus, el trebuie să suporte un sfert din cheltuielile de judecată efectuate de reclamantă.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi extinsă)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunea.**
- 2) **Parlamentul European suportă propriile cheltuieli de judecată și este obligat să suporte un sfert din cheltuielile de judecată efectuate de HF.**
- 3) **HF suportă trei pătrimi din propriile cheltuieli de judecată.**

Pelikánová

Valančius

Nihoul

Svenningsen

Öberg

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 29 iunie 2018.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	1
Procedura și concluziile părților	6
În drept	8
Cu privire la obiectul acțiunii	8
Cu privire la concluziile privind anularea	9
Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare, a articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, a dreptului de a fi ascultat și a principiului contradictorialității	9
– Considerații introductive privind soluționarea unei cereri de asistență întemeiată pe statut	10
– Cu privire la obligația AAIC de a transmite reclamantei avizul comitetului consultativ înainte de adoptarea deciziei atacate	13
– Cu privire la obligația AAIC de a transmite reclamantei procesele-verbale de audiere a martorilor înainte de adoptarea deciziei atacate	14
– Cu privire la consecințele încălcării dreptului de a fi ascultat, întemeiat pe netransmiterea în faza precontencioasă a avizului comitetului consultativ	15
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe erori procedurale constând în aceea că procedura urmată de comitetul consultativ ar fi fost deficientă și părtinitoare	16
Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe „erori vădite de apreciere”, pe încălcarea obligației de asistență și a obligației de solitudine, precum și pe încălcarea articolelor 12a și 24 din statut	18
– Cu privire la noțiunea statutară „hărțuire morală”	19
– Cu privire la comportamentele în litigiu invocate	21
– Cu privire la evaluarea individuală a diferitor comportamente în litigiu	24
– Cu privire la aprecierea globală a comportamentelor în litigiu	27
– Cu privire la celelalte critici	29
Cu privire la concluziile referitoare la despăgubiri	30
Cu privire la cheltuielile de judecată	32